

Riksdagens protokoll

2009/10:9

Torsdagen den 1 oktober

Kl. 12.00 – 16.01

Protokoll
2009/10:9

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 25 september.

2 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Peter Jeppsson* (s) avsagt sig uppdraget som suppleant i försvarsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Meddelande om partiledardebatt

Tredje vice talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 14 oktober kl. 9.00*.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:12

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:12 Klimatfinansiering

av Wiwi-Anne Johansson (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 oktober 2009.

Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 23 september 2009

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:13 Statsbidrag till friluftslivets organisationer av Gunvor G Ericson (mp)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 oktober 2009.

Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 23 september 2009

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2009/10:1 om statens ansvar för malmfält

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Karin Åström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att staten genom sitt ägande av LKAB tar sitt ansvar och hittar en tillfredsställande lösning tillsammans med kommunerna och långsiktigt garanterar en finansiering för att bygga upp de nya samhällena.

Det är glädjande att den svenska gruvindustrin planerar och genomför stora investeringar i Norrbotten. Det gäller LKAB:s investeringar i Kiruna och Malmberget, det gäller Bolidens investering i Aitik i Gällivare kommun och det gäller Northland Resources planerade gruvor i Pajala kommun. Detta är i grunden en mycket positiv utveckling för de berörda samhällena samtidigt som vi i regeringen är medvetna om att gruvverksamheten i vissa fall innebär stora påfrestningar för berörda människor och för berörda kommuner.

Det finns ett omfattande regelverk med lagar och förordningar som kommunerna, de statliga myndigheterna, regeringen och inte minst berörda företag måste följa i den samhällsomvandling som nu pågår i Malmberget och Kiruna.

Det handlar därför inte om att hitta *en* tillfredsställande lösning. Här handlar det om processer som kräver omfattande problemlösning. Kostnadsansvar och behov av statliga och kommunala investeringar måste beslutas successivt, i den ordning och med de underlag som arbetas fram inom ramen för regelverket och inom befintliga ekonomiska ramar. Det kommunala självstyret spelar en självklar och viktig roll i samhällsplaneringen och måste respekteras.

När det gäller LKAB:s ansvar innebär grundprincipen i det legala regelverket att företagen ska stå för de kostnader för skada och intrång som bearbetningen eller därmed sammanhängande verksamhet ger. LKAB tar och kommer att ta sitt ansvar.

Tillsammans med andra företrädare för regeringen och berörda departement följer jag noga utvecklingen i Malmberget och Kiruna bland annat genom Malmfältgruppen där vi har möjlighet att lyssna på och diskutera med de berörda kommunalråden, företrädare för LKAB, lands-

hövdingen och de generaldirektörer vilkas myndigheter är inblandade i utvecklingen. Jag för också dialog med LKAB:s styrelseordförande om dessa frågor.

I övrigt har regeringen beslutat om en interdepartemental arbetsgrupp som håller hög beredskap när det gäller hantering av de myndighetsbeslut som samhällsomvandlingarna i Malmberget och Kiruna kräver.

Inom ramen för vad jag nu redovisat finns en struktur för statens engagemang och ansvar i Malmfälten. Arbetet har tagit kraftfulla steg framåt bland annat vad gäller planering av järnväg och vägar i Kiruna och genom Riksantikvarieämbetets och Boverkets stöd i utvecklingen. Det är satsningar som stärker och utvecklar både de berörda kommunerna och regionen i dess helhet.

Anf. 2 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret och delar ministerns glädje över den svenska gruvindustrin som upplever en renässans genom att man finner mer och mer brytvärda mineraler. Det handlar om investeringar på flera miljarder, inte minst i Norrbotten, för att inte tala om det viktiga exportvärde det innebär för Sverige vilket bidrar till vår välfärd.

Det är unikt att två samhällen ska flyttas. Det är oerhört utmanande, med allt vad det innebär, att bygga framtidens klimatsmarta samhällen i gruvors närhet. Givetvis kommer prislappen att bli hög, men de fyndigheter som ligger i backen är tydligen så mycket värda att det är förmånligt att flytta samhällena.

Hur kommer kommunerna då att ekonomiskt klara av detta på lång sikt? Och hur klarar LKAB av sina egna investeringar samtidigt med finansieringen av stadsomvandlingen? Som ministern mycket väl känner till är det i dagsläget ekonomiskt oerhört ansträngande för kommunerna Kiruna och Gällivare. Lågkonjunkturen, regeringens tidigare neddragningar, frysning av statsbidrag, skattesänkningar etcetera gör att kommunerna har mycket stora ekonomiska sparkrav. De drar in på skolor, äldreomsorg med mera.

I ett sådant läge är det extremt svårt att långsiktigt planera för framtiden och de nya samhällena. Man sitter med bakbundna händer när man inte vet hur regeringen långsiktigt garanterar finansieringen. Det är minst sagt besvärligt.

Svårast, fru talman, är det för området Malmberget. Enligt min uppfattning måste det därför i dagsläget vara det mest prioriterade området. Det är ett samhälle i förfall. Ett stort antal bostäder liksom äldreboenden och skolor samt vårdcentral har stora sprickbildningar som behöver åtgärdas omgående. Miljöproblemen med damm och seismologiska vibrationer och skakningar har ökat betydligt bara under det senaste året. Många man talar med mår mycket dåligt och berättar om oro och sömnlösa nätter. Det finns en uppgivenhet i samhället som sprider sig. Där bor 8 000–9 000 människor. Om ministern inte varit där rekommenderar jag henne att åka upp dit, lyssna på och tala med människorna och se hur nära rasriskområdet de lever och bor.

Fru talman! Att leva nära en gruvbrytning, med de skador och det in-trång det innebär, finns reglerat i minerallagen. Staten har sitt ansvar genom ägandet av i detta fall LKAB, och kommunerna har sitt ansvar. Det är en unik situation, och som ministern säger är frågorna komplexa.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Svar på
interpellationer*

Man kan fundera på vad som skulle vara en rimlig balans mellan vad bolaget och samhället ska göra och vad som är statens ansvar.

LKAB gick med vinst 2008, och av den tog staten tillbaka 2,9 miljarder. Det skedde i april detta år fastän man visste att lågkonjunkturen var ett faktum. Man visste hur besvärligt det var i Kiruna och Gällivare och särskilt i Malmberget. Hade det inte varit bättre att låta vinsten ligga kvar i LKAB så att den kunnat gå till den nödvändiga stadsflyttningen som behöver göras skyndsamt?

Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är trevligt att Karin Åström tycker att det är bra med den ökade prospekteringen och brytningen av mineraler som nu sker. Det var en förändring i minerallagen och prospekteringslagen som den förra borgerliga regeringen gjorde som har öppnat upp för det ökade intresset för Sverige. Vi ska vara tacksamma över att det beslutet fattades.

Jag tror att de flesta kommuner kan vara avundsjuka på såväl Gällivare och Kiruna som Pajala kommun över det angenäma uppdrag de har att bygga nya cityn, nya samhällen, och samtidigt skapa nya jobb. Jag tror också att de flesta kommuner är åtminstone lite avundsjuka på den uppställning som finns från regeringens sida när det gäller flytten. Malmfältgruppen har verkligen ansträngt sig för att följa med i processen, att finnas med och driva på allt detta. Vi kan se att det nu även sker investeringar i järnvägar och vägar, i hur man flyttar samhällen och så vidare. Vi har en oerhört bra dialog i Malmfältgruppen, och det händer mycket praktiska saker.

Det finns en lagstiftning som LKAB och alla andra bolag omfattas av. Den säger att de ska betala en del av dessa kostnader. Så här långt har LKAB stått för 4 miljarder kronor. Det är alltså inga småsummor LKAB har lagt in i detta. Det måste naturligtvis finnas en lagstiftning som reglerar det hela.

Karin Åström tycker att vi inte ska ta in så mycket pengar från LKAB så att det kan betala mer. Det blir spännande att se hur ni gör det i Socialdemokraternas budget. Om ni vill låta LKAB behålla mer av sina pengar för att klara den delen får ni mindre pengar till att satsa på alla de reformer ni utlovar. Det är upp till Karin Åström att försöka få med sig partiet på en sådan prioritering.

Det jag tror är viktigt är precis det som Karin var inne på om att skapa framtidstro och tydlighet om vad man behöver göra. Det är klart att det under resans gång också begås misstag där enskilda känner sig drabbade. Vi försöker så gott det går att tillsammans med bolaget, berörda kommuner, länsstyrelsen och myndigheter klara av processen så smidigt som möjligt.

Jag har uppfattat det som att kommunens representanter är nöjda med det sätt som Malmfältgruppen har bedrivit arbetet. Det är också viktigt att säga att regeringen verkligen lägger mycket energi på att hjälpa till i detta stora föränderliga arbete.

Anf. 4 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! För ett år sedan väckte vi socialdemokrater i näringsutskottet en motion i riksdagen som handlade om de statliga bolagen och avkastningskravet på LKAB. Vi ville att ministern och regeringen snabb-

bare skulle beakta LKAB:s förutsättningar för att bidra till de nödvändiga anpassningsåtgärderna med anledning av gruvverksamheten i Malmberget och Kiruna. Det gäller inte minst i Malmberget, där situationen är alltmer akut.

Förändringarna i malmkropparna har fått en kraftigare omvandling det senaste året. Det tror jag att ministern är mycket väl medveten om. Vi liksom många fler var också medvetna om att den växande lågkonjunkturen var här, och vi hade en global finanskris som låg runt hörnet.

Vi kände också redan då till, som jag sade tidigare, den besvärliga ekonomiska situationen för många kommuner som drabbades av nedskärningar i skolor, vård och omsorg. Vi visste definitivt att två av de kommuner som hade det mycket tufft ekonomiskt var Kiruna och Gällivare.

Fru talman! Vi visste också att LKAB återigen verksamhetsåret 2008 liksom tidigare år skulle ge rekordvinster, vilket är väldigt bra. Utifrån de förhållanden som var för ett år sedan borde det ha varit en klok bedömning om regeringen redan då bestämt sig för att merparten av vinsten skulle få stanna i bolaget för att användas till den nödvändiga stadsflytten. Men så blev det inte.

Regeringen har redan grävt en stor mörk grop i statskassan med bland annat skattesänkningar. Det var tydligen viktigare att fokusera på det och skyffla ned vinsten på 2,9 miljarder i den stora gropan i stället för att satsa på det som var absolut nödvändigt i samhällsomvandlingen. Nu lånar regeringen dessutom pengar för att finansiera de skattesänkningar på 100 miljarder som man genomfört.

Hur kommer det att bli med årets vinst från LKAB, som man i dagsläget uppskattar till ca 1 miljard? Nu på hösten ser LKAB:s orderböcker välfyllda ut. Denna 1 miljard i vinst ska jämföras med de 100 miljarder i skattesänkningar som regeringen genomfört. Får den vara kvar i bolaget, eller kommer regeringen igen att försöka fylla den stora svarta gropan i statskassan?

Detta är vad många människor funderar över däruppe. Det är de frågor som ställs till mig. Jag tycker att ministern har en skyldighet att lyssna på de frågor som ställs från människor och ge ett svar. Kommer det över huvud taget att finnas pengar kvar i statens budget för att långsiktigt genomföra de nödvändiga stadsomflyttningarna som måste till? Det börjar bli bråttom.

Anf. 5 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag hade för några veckor sedan möjlighet att besöka Kiruna och ta del av de problem som debatteras här. Det handlar om att göra betydande förändringar i Kiruna. Det handlar om att flytta ett stads-
hus, en unik kyrka och järnväg. Det handlar om att sätta i gång ett världsunikt projekt i stadsplaneringssammanhang som kanske kommer att ta tjugotalet år att fullfölja.

Det är ett mycket spännande och utmanande projekt på sitt sätt och ett unikt projekt. Jag kan inte se att vi har någon jämförelse tidigare i vårt land med något liknande projekt. Det kräver ett särskilt och speciellt ansvarstagande från både LKAB:s och statens sida.

LKAB har uppdraget att bryta malm i Malmfälten och utveckla malmkropparna i Malmfälten. Nu ska man investera i två nya huvudni-

Prot. 2009/10:9
1 oktober

Svar på
interpellationer

våer, och de nya nivåerna ska tas i drift år 2013. Det är 5 miljarder per år som ska investeras. LKAB söker inte som kanske andra gruvföretag och många av de prospekterare som finns malmkroppar runt om i världen, utan dess verksamhet är koncentrerad till Malmfälten med omnejd. Det gör man på statens uppdrag.

I denna tid påverkas även LKAB av lågkonjunkturen även om orderböckerna ser rätt så bra ut nu. Läget är inte hundraprocentigt bra alla dagar. Men man har nu dragit tillbaka varsel för 300 personer. I det läget borde man med den utmaning som finns med nya investeringar för flytten av Kiruna som stad och de oerhörda belopp som ska in tänka lite långsiktigt och se till att fondera medel för detta inför framtiden.

Att ta ut pengar ur bolaget just nu är kanske inte den klokaste strategin. IF Metalls representant i bolagsstyrelsen har också reserverat sig när det gäller de bitarna. Jag ifrågasätter om regeringen verkligen i någon djupare mening har värderat de pengar man nu tar ut ur bolaget och vad de skulle kunna användas till strategiskt om man lät dem stanna kvar i en fondering.

Jag funderar verkligen på om det finns en strategi på den punkten. När man talar med såväl fackliga organisationer som kommunledning ser de det som naturligt att nu ta chansen att fondera medel. Av informella kontakter i bolaget hör man ungefär samma resonemang. Det resonemang som Maud Olofsson för här känner jag definitivt inte igen utifrån de kontakter som i varje fall jag har haft i Norrbotten.

LKAB är ett viktigt och bra bolag med en omsättning på 21 miljarder. Det säljer 71 procent av sina järnmalmsprodukter till stålindustrin i Europa, och 22 procent går till länder som Kina, Indien och andra asiatiska länder. Man investerar i mångmiljardklassen och har investerat vinster till statskassan under många år.

Man borde från statens sida i det speciella läge som nu har uppstått kunna visa en öppenhet, ha en strategi, kunna förstå läget och se till att öppna för att man långsiktigt kan fondera medel för att klara detta världsunika projekt i stadsplaneringssammanhang och denna oerhörda utmaning för Kirunas befolkning och LKAB som företag.

Jag tycker att det skulle vara en klok politik. Men jag har inte än låtit mig övertygas av Maud Olofsson att det man nu gör är särskilt klokt. Man borde backa tillbaka och försöka vidta andra åtgärder än de man hittills har gjort i framtiden.

Anf. 6 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Jag vill bara förstärka det Karin Åström och Peter Hultqvist har tagit upp om problematiken med kostnaderna för samhällsomvandlingen. Jag bor själv i Kiruna och har varit mycket i Malmberget. Det är väldigt stora förändringar som måste till. Det handlar om kommunal infrastruktur. Jag funderar lite på hur näringsministern ser på det.

Man kan tycka att det inte spelar så stor roll om LKAB behåller pengarna och betalar för kostnaderna eller om staten tar in dem. Men är det i så fall meningen att staten ska stå för kostnaderna? Tycker regeringen att kommunen ska ta kostnaderna som åsamkas av att gruvnäringen måste kunna fortsätta sin verksamhet?

Fru talman! Låt mig först säga att detta är ett unikt projekt; jag upp-
repar det. Men det har också en unik uppställning. Ingen annanstans i
Sverige har vi en sådan uppställning för en omställning som den som
Kiruna, Gällivare och numera också Pajala kommun har.

Vi är två ministrar som sitter i Malmfältsdelegationen. Vi sitter där
med länsstyrelsen. Vi sitter där med ansvariga myndigheter. Vi sitter där
och samplanerar. Det som har hänt under de tre år som jag har fått leda
detta är att en massa saker har ramlat på plats.

Vem ska betala kostnaderna? Det beror på vad det är för någonting.
Om det är flytt av järnväg kanske det är ett samarbete mellan LKAB och
Banverket. Om det är flytt av väg är det ett samarbete mellan Vägverket
och LKAB. Det beror på vad det är för typ av projekt. Vad vi har försökt
att göra är att identifiera vad det är som behöver hända här och nu och
vad vi gör åt det. Då involverar vi de myndigheter, verk och andra som är
aktuella i sammanhanget.

Man ska inte komma och säga att det är någon annan som har större
uppslutning från regeringen än vad de här kommunerna har, för det finns
inte. Jag tycker att detta är rimligt, för det här är en jättestor sak både för
kommunerna och för kommunernas medborgare och även för våra myn-
digheter.

Jag har varit i Gällivare, Kiruna, Pajala och på andra ställen. Jag har
bott uppe i Norrbotten så jag känner trakterna väl. Jag tycker att det är en
spännande sak som händer. När vi var uppe i Malmberget senast hölls en
konferens där, där man pratade om samhällsplanering och omvandling av
de här samhällena. Den rönt stort internationellt intresse. Vi har också
varit med från regeringens sida och finansierat en del av tänkandet. Hur
ska vi göra för att det här ska bli bra samhällen? Det gäller såväl Gälli-
vare och Malmberget som Kiruna.

Vi har levererat allteftersom. Det byggs vägar nu. Det byggs järnvä-
gar. Vi gör utbildningsinventeringar. Riksantikvarieämbetet är med och
tittar på det här. Boverket är med och hjälper till i allt detta. Det är klart
att det tillförs resurser till omvandlingen, och det är inte mer än rätt. Men
sedan är frågan vem det är som gör det i de olika fallen.

När det handlar om avkastningskrav på LKAB tycker jag att det är
jätte viktigt att om vi har ett regelverk för hur sådant här ska gå till ska det
vara samma regelverk för statliga bolag som för andra bolag. Annars blir
det en väldigt underlig ordning.

Karin Åström säger att Socialdemokraterna har sagt att de ska minska
avkastningskraven på LKAB. Jag kommer att granska er budget noga
och se i vilken tabell ni lägger in ett minustecken i intäkter till staten. Det
är precis det ni måste göra om ni menar allvar med det ni säger, nämligen
att ni ska minska avkastningskraven. Gå hem och titta i tabellverket! Ni
blir trovärdiga först när ni är beredda att avstå från intäkterna från de
statliga bolagen när ni budgeterar alla era utgifter.

Jag vill påminna om att sedan vi tillträdde 2006 har kommunerna till-
förts 38 miljarder kronor. Det har vi gjort därför att vi vill möta både den
neddragning som har skett på grund av finanskrisen och de neddragning-
ar som riskerar att komma i välfärdssektorn. Det finns resurser som är
tillförda kommunerna, och det är mer än vad Socialdemokraterna någon-

sin har gett till kommunerna också under lågkonjunktur om man jämför med hur det har varit tidigare.

Till sist har vi skattesänkningen, som alltid blir ett tema. Utifrån ett Gällivare–Malmberget-perspektiv tror jag att metallarna som nu jobbar inom de här bolagen tycker att det är bra att de nu får behålla 1 500 kronor mer i plånboken. Det är 1 500 kronor mer att konsumera för. Vårdbiträden får 1 500 kronor mer i plånboken. På familjebasis kan det bli 3 000 kronor mer kvar i plånboken. Vi tycker att det är bra att medborgarna får behålla sina egna pengar. Jag vet att Socialdemokraterna betraktar medborgarnas pengar som sina egna, men det gör inte alliansregeringen. Där skiljer vi oss åt.

Anf. 8 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Låt mig först säga något om det här med att vi skulle ha sagt att vi ska minska avkastningskravet för LKAB. Det är inte det vi säger i motionen. Vi säger att regeringen och ministern bör beakta LKAB:s förutsättningar. Då handlar det om hur man ska klara av både de investeringar som man behöver göra och den samhällsomvandling som tickar på ännu snabbare eftersom situationen börjar bli krisartad, som jag beskrev tidigare.

Det vore bra med konkreta besked om hur finansiering långsiktigt ska ske. Vem ska betala vad? Det är uppseendeväckande att man plockar miljarder ur sitt eget bolag, som även självt står inför stora investeringar och har betalningsansvaret för flytten av samhället. Självfallet blir det uppseendeväckande när man samtidigt ser regeringens enorma prioriteringar av skattesänkningar och att den har fokus på det. Det är vad mäniskor pratar om ute i bygderna. Det är klart att man också funderar på vad vinsten på 2,9 miljarder har gått till.

Det börjar som sagt bli bråttom. Statens utdelningspolicy säger att de statliga bolagen ska fördela 30–50 procent av vinsten över en konjunkturcykel, fru talman. Eftersom vi nu har dessa unika situationer med stadsflyttningar i Sverige – de är dessutom unika i hela världen för de finns ingen annanstans – skulle det väl vara fullt legalt och acceptabelt att förändra utdelningspolicyn. Då skulle man i alla fall bättre kunna bedöma och anpassa LKAB:s, Kirunas och Gällivares förutsättningar framdeles utifrån de behov som finns där.

Anf. 9 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! När det gäller LKAB antar jag att det går till så här: Man försöker föra ett resonemang om bolagets läge när det gäller framtida behov av investeringsmedel, framtida behov av medel för att klara stadsflytten och bolagets allmänna ekonomiska situation. Utifrån detta kommer man fram till någonting som känns som en gemensam fungerande strategi för att klara alla de utmaningar som finns. Då måste man också beakta att LKAB är ett bolag som ska driva verksamhet i Malmfälten och inte arbeta med prospektering över hela världen, som många andra gruvbolag ska göra.

Om man för ett sådant resonemang kanske det leder fram till en analys där man rätt så snart känner att det inte är så klokt att just nu plocka ut medel ur bolaget. Det kanske bör se ut på ett annat sätt. Man kanske

behöver fondera medel för de utmaningar som kommer under den kommande 20-årsperioden.

Det är otvetydigt så att LKAB ska vara med och betala det här också. Precis som har sagts här är det kopplat till minerallagstiftningen. Om man för den typen av strategiska resonemang tror jag att man kommer fram till lite mindre fyrkantiga slutsatser än vad ministern gör när hon nu hävdar att vi ska följa regelverk, att principer ska gälla och så vidare.

Då kanske man kan se hela verkligheten och hitta ett smidigare sätt att närma sig det här så att man slipper reservationer från IF Metall i styrelsen och slipper ett missnöje in i bolaget. Jag vet att det finns ett sådant missnöje med det här – rätt så stabilt och långt upp i hierarkin i bolaget. Det som regeringen har vidtagit är inte på något sätt något som är allmänt accepterat i företaget. Om ministern försöker ge den bilden är det falskspel.

Jag tycker att ministern kan ta debatten med sig och fundera lite grann på om det inte är dags att mjuka upp attityden och synsättet och försöka hitta en mer långsiktig strategi för att fondera medel för de här stora utmaningarna.

Anf. 10 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Nu handlar inte den här debatten om kommunpengar, även om det är klart att det berörs. Eftersom näringsministern har lovat att granska vår budgetmotion noga föreslår jag att hon granskar den noggrant på alla punkter och i alla tabeller. Vi tillför också pengar till kommunerna.

Om jag hade vetat att det här skulle handla om kommunpengar hade jag kunnat förbereda mig genom att ta fram siffror som visar att mindre kommuner i Norrbotten som har det mycket tungt ekonomiskt har tappat intäkter under mandatperioden.

Det väsentliga i dag, och det som debatten handlar om, är att invånarna i Kiruna och Gällivare inte ska vara de som via kommunalskatten ska bekosta den samhällsomvandling som krävs för gruvnäringens framtid.

Anf. 11 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det blir lite mer intressant när Karin Åström beskriver vad som menas i de skarpa förslag som Socialdemokraterna lägger fram. Man ska beakta, säger hon. I den mest positiva tolkningen innebär det att man inte ska göra någonting. Så ser jag det utifrån mina utgångspunkter.

Det betyder att ni inte har en krona mer. Det är ett flumspråk som ni använder för att låtsas som om ni har mer pengar. Då säger ni ”beakta”. Antingen bestämmer ni er för att ni ska plocka ut mer pengar från LKAB eller också bestämmer ni er för att inte göra det. Då ska det också synas i tabellerna. Det är först då det här blir intressant.

Vi tillför resurser till olika sektorer för att vi ska kunna möta de behov som finns i Pajala, Gällivare och Kiruna. Vi agerar så att det finns resurser att göra den samhällsomvandling som de nu är inne i. Men vi tänker inte ha annorlunda regler för LKAB än för andra bolag, för i så fall skulle vi låta Boliden och Norrland Resources ha en helt annan dagordning än vad LKAB har. Det tänker vi inte göra eftersom det skapar en illojal konkurrens mellan olika bolag som verkar på en kommersiell marknad.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

Svar på
interpellationer

LKAB ska ta sitt ansvar, och det är min bedömning att de tar sitt ansvar. Sedan kan det naturligtvis finnas konflikter i olika delar i en sådan här svår tid. Det kan handla om exakt vilka hus som ska lösas in, i vilken ordning det ska ske och så vidare. Det är självklart, men regeringen försöker att följa det här arbetet med Malmfälsgruppen så nära som det bara går. Jag har upplevt att det finns en stor enighet i Malmfälsgruppen om att det arbetssätt som vi nu använder oss av för att hjälpa till i den här samhällsomvandlingen fungerar på ett alldeles utmärkt sätt. I det instämmer också de kommunrepresentanter som finns med i det här arbetet.

Jag förstår att det är en jättetuff tid för de här kommunerna, men det är också någonting otroligt positivt. Om jag jämför med den tid då jag bodde uppe i Norrbotten är det någonting fantastiskt som händer i de här kommunerna. Jag tror att många kommuner är avundsjuka och skulle vilja ha möjlighet att göra det som nu Gällivare, Malmberget och Kiruna kommuner gör.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén (fp).

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2009/10:7 om försäljning av statliga bolag

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Kristina Zakrisson har frågat statsrådet Mats Odell om han, trots andra besked tidigare, nu har planer på att sälja LKAB eller Vattenfall – eller delar av deras verksamhet – redan före valet 2010.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Låt mig först erinra om vad som angavs i budgetpropositionen för 2007, nämligen att regeringen anser att det statliga ägandet bör minskas och att alla statligt ägda företag skulle bli föremål för analys och genomgång innan ställningstagande till en eventuell försäljning. Regeringens ambition att minska det statliga ägandet ligger fast. Staten kommer under en kortare eller längre tid även kvarstå som ägare i ett antal företag. Regeringen informerade även i samma proposition att det inte är aktuellt med en försäljning av LKAB eller Vattenfall, och det gäller fortfarande.

Innan den ekonomiska och finansiella krisen inträffade genomförde regeringen framgångsrika försäljningar av tre av de sex utpekade bolagen samt försäljningen av en del av andelen i Telia Sonera. Förvaltningen och försäljningen av statligt ägda företag påverkas av det rådande osäkra ekonomiska läget. I varje enskilt fall kommer regeringen att agera som en ansvarsfull säljare, på samma sätt som regeringen agerar som en ansvarsfull ägare, med värdeskapande som övergripande mål.

Arbetet med bolagsgenomgångar pågår, och vad gäller Vattenfall specifikt avser regeringen att återkomma till riksdagen med ett förtydligat uppdrag som speglas i en för Vattenfall mer ändamålsenligt bolagsordning.

Som svar på Kristina Zakrissons fråga kan jag därför upprepa vad jag sagt tidigare, nämligen att varken LKAB eller Vattenfall är aktuella för försäljning innan valet 2010.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 13 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret. Jag tycker att det framgår tydligt att regeringen inte har för avsikt att sälja de här två bolagen under den här mandatperioden. Däremot känns det som om det kommer att ligga väldigt nära i tid nästa mandatperiod om ni, vilket jag hoppas att ni inte får, får fortsätta att styra nästa mandatperiod.

Jag skulle trots det vilja ha ett lika tydligt svar när det gäller delar av verksamheterna. Jag tycker att jag fick ett tydligt svar: Nej, LKAB kommer inte att säljas ut. Nej, Vattenfall kommer inte att säljas ut. Men de sysslar ju med väldigt mycket. Jag skulle vilja ha ett lika tydligt svar att inga delar av de här verksamheterna kommer att privatiseras.

Vi har nyss haft en debatt om gruvnäringen i Malmfälten och samhällsomvandlingen. Jag tycker själv att det känns tryggare att det är ett statligt ägande när det kommer till sådana här stora samhällsomvandlingar till exempel. För min del ser jag det som oerhört viktigt att Vattenfall och LKAB fortsätter att vara statligt ägda.

Vattenfall har också ett väldigt stort ansvar och stora möjligheter att påverka hur vi ska hantera klimatfrågor i framtiden. Näringsministern säger också i svaret att regeringen avser att återkomma med ett förtydligat uppdrag som speglas i en för Vattenfall mer ändamålsenlig bolagsordning. Det vore intressant att få veta lite mer om vad detta innebär. Jag utgår ifrån att det handlar om att Vattenfall ska ta ansvar i miljöfrågorna, men jag skulle gärna vilja veta det. Jag skulle även vilja ha ett tydligt svar när det gäller delar av verksamheterna.

Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag kan ge ett förtydligande. När vi argumenterade för LKAB sade också alliansregeringen att med den här stora flytten i Kiruna och Gällivare–Malmberget kan vi inte sälja ett bolag och skapa osäkerhet. Det är ett av argumenten för varför LKAB är kvar i statlig ägo. Man ska inte röra om mer än nödvändigt.

Det finns andra bolag som det är mycket mer naturligt att sälja, till exempel Vin & Sprit eftersom vi inte tyckte att staten skulle ägna sig åt spritproduktion.

Det är klart att vi ska vara rädda om svenska naturtillgångar. Jag tror att det finns en jättestor uppslutning hos svenska folket för att säkra de delarna. Det gör alla regeringar runt om i världen, och det gör den svenska regeringen också.

Vi kan ändå konstatera att det är ett problem att Vattenfall, om vi tar det som exempel, förvärvade både kolkraftverk och kärnkraftverk under den förra, socialdemokratiska regeringens tid. Man hade också uppbackning från Miljöpartiet och Vänsterpartiet att göra detta. Vi ser vilka diskussioner och debatter detta orsakar, inte minst i Tyskland. Den här regeringen har fått ägna mycket tid åt att försöka diskutera med den tyska regeringen, Vattenfall och andra aktörer för att inte Vattenfalls varumärke ska förstöras och försämrats.

De direktiv till Vattenfall som fanns i den gamla bolagsordningen var att de ska vara ledande i omställningen i Sverige. Det var den gamla sosseregeringen som tyckte att det skulle vara så. Men Vattenfall är ju ett internationellt bolag, och då måste man omfatta hela sitt bolag när det gäller att vara med i omställningen.

Vi tycker också att ett viktigt uppdrag för Vattenfall är att stärka det egna varumärket. När man lyssnar till debatten tror jag att var och en förstår att det kan vara en viktig del i detta.

Det tredje vi säger är: Förbättra lönsamheten! Det är inte rimligt att vi har en massa kärnkraftverk som står i Tyskland och här i Sverige. Vi förlorar pengar under resans gång. Vattenfall ska ha en sådan ordning på sina anläggningar att de också kan leverera de intäkter till staten som vi har rätt att ställa krav på.

Det är detta som ligger i den här formuleringen om en ändamålsenlig bolagsordning. Vi ställer krav på Vattenfall. Vi ser att det finns väldigt mycket att göra för att förbättra på det området.

Anf. 15 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Man kan möjligen kritisera den förra, socialdemokratiska regeringen för att man bara sade att man ska vara ledande i omställningen i Sverige. Det är bra att man nu förbättrar det. Då var det viktigt att markera det. Man kanske borde ha markerat på en gång att det skulle vara i Sverige och överallt där man verkar. Jag tycker att det känns som en bra ordning att ändra den bolagsordningen.

Som jag sade i mitt tidigare inlägg kommer jag från Kiruna, och både Vattenfall och LKAB är bolag som norrbottningarna känner stor stolthet över och har stort förtroende för. Jag vill att det ska fortsätta att vara så. Då ligger det också någonting i att Vattenfall behöver förbättra en del av det rykte som har skamfilats något under den senare tiden.

Jag tycker dock inte att jag fick ett så tydligt svar. Jag skulle vilja ha ett lika tydligt svar att ingen del av verksamheterna kommer att privatiseras under mandatperioden som det jag fick att dessa inte kommer att säljas ut under mandatperioden. Möjligen missade jag det, men jag tycker inte att jag fick det svaret. Jag skulle vilja ställa den frågan en gång till.

I svaret står det att regeringen kommer att genomföra en ansvarsfull försäljning – jag kommer inte ihåg hur det stod ordagrant. Om det ska gå till som vid avregleringen av Apoteket känns det inte riktigt betryggande. I gårdagens Dagens Industri var det en artikel där man är väldigt funderad över regeringens agerande. Bland annat skriver man så här: Det är första gången i världshistorien som ett företags ägare bakbinder sig själva för att konkurrenterna ska komma i kapp.

Jag ska inte läsa hela artikeln, men det känns inte betryggande om det ska gå till som med Apoteket.

Men min huvudfråga som jag vill ha ett tydligt svar på handlar om ifall företagen inte kommer att säljas ut och inte heller delar av dem. Förhoppningsvis är det vi som har makten nästa mandatperiod och då kommer de inte heller att säljas ut. Men jag skulle vilja att näringsministern svarar på frågan när det gäller hela eller delar av verksamheterna.

Anf. 16 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ha svar på hur regeringen och Maud Olofsson långsiktigt ser på Vattenfalls ägande om man tänker sig ett tidsperspektiv som är längre än ett år. Man kan tänka sig fyra år och åtta år fram i tiden. Är man då beredd att vara öppen för att plocka in privata intressenter och privatisera delar av verksamheten? Hur ser Maud Olofsson på det perspektivet?

Vattenfall är som företag en oerhörd resurs. Det är den femte största elproducenten i Europa och den största värmeproducenten. I vårt land står Vattenfall för hälften av elproduktionen, och man har verksamhet i en lång rad andra länder som Danmark, Finland, Tyskland, Polen och Storbritannien. Under 2009 köpte man också det nederländska energiföretagen Nuon. Man har en nettoomsättning på 165 miljarder, ett rörelseresultat på ungefär 30 miljarder, en elproduktion på 163 terawatt, en värmeproduktion på 35 terawatt och 33 000 anställda. Det är en oerhört stor resurs och ett välskött företag – någonting som jag tycker att vi i många stycken kan vara stolta över men som också behöver utvecklas, förändras, investeras i, och man behöver framför allt också ytterligare skärpa kraven när det gäller att vara ledande inom miljöarbete och ekologisk uthållighet. Där har man stora uppgifter i framtiden.

Man måste också försöka att bidra till att minska koldioxidutsläppen, men också att leverera el till långsiktigt fördelaktiga priser till den svenska basindustrin som stod för en stor del av de 107 miljarder som var handelsöverskottet förra året.

Det är oerhört viktigt att man har en stabil elleverans. Vattenfall kan där utgöra en viktig faktor och bör spetsa sin roll när det gäller elpriserna i förhållande till Fortum och Eon så att man inte uppfattar att det finns något annat än en konkurrenssituation mellan dem. Konkurrenssituationen på elmarknaden måste skärpas, och där kan Vattenfall göra en insats.

De långsiktiga leveransavtalen till basindustrin är oerhört viktiga, och där kan regeringen också genom tydliga påtryckningar göra en insats.

Vattenfall är som sagt en oerhört stor resurs och ett väl respekterat företag som har betytt oerhört mycket för uppbyggnaden av vårt land. Därför värnar vi från vår sida om att det ska vara i samhällelig och statlig regi. Därför vill jag också ha svar på frågan om hur Maud Olofsson ser på det här mer långsiktigt och inte bara till nästa år.

Anf. 17 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det händer mycket när det gäller statliga företag, inte minst denna ombildning från affärsverk till bolag som sker nu. Det finns det kanske anledning att återkomma till, men jag tänkte inte ägna mig åt det nu.

Jag reagerade när Maud Olofsson sade att Vattenfall hade satsat så mycket på den smutsiga kolen i Tyskland under den socialdemokratiska regeringen, och då skulle det vara intressant att veta: Har Maud Olofsson gjort någonting åt det under den här mandatperioden om vi socialdemokrater var så fruktansvärda? Vilka åtgärder har vidtagits?

Om man tittar på det verkliga resultatet ser man att Vattenfall har gjort en stor investering under det här året, och det var när man gick in i det nederländska bolaget Nuon. Såvitt jag kommer ihåg – jag kan komma ihåg fel – handlade detta till stor del om kolkraft, fru talman.

Prot. 2009/10:9

1 oktober

Svar på
interpellationer

Vad är det egentligen Maud Olofsson står och säger? Är det bra när Maud Olofsson och hennes regering köper in mer kolkraft men inte när den socialdemokratiska regeringen styrde och bestämde i Vattenfall? Vad är det egentligen som Maud Olofsson menar?

Anf. 18 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! För det första finns det en ideologisk skillnad mellan Socialdemokraterna – och oppositionen i övrigt också – och regeringen. Vi tycker inte att staten ska äga en massa bolag. Vi tycker att staten bara ska äga bolag när det finns ett samhälleligt intresse för det. Det var därför vi sålde Vin & Sprit, för vi tyckte inte att spritproduktion var någonting som staten ska ägna sig åt. Det är också därför som vi öppnar upp apoteksmonopolet. Vi tycker att det är bra att det finns andra aktörer på marknaden, både för kunderna och servicenivån och för alla de farmaceuter som nu är beredda att ta över en del av Apoteket.

Jag vet att Socialdemokraterna är emot det här, men det är av ideologiska skäl man är det. Ni tycker ju att det är bra att staten äger bolag. Det tycker inte vi. Vi tycker att man ska motivera *när* det är bra att staten äger. Jag har precis diskuterat LKAB som en del i detta.

När det gäller Vattenfall köpte den förra regeringen både kolkraft- och kärnkraftverk i Tyskland. Man hade inte i direktiven till Vattenfall skrivit in att man skulle vara ledande i omställningen i hela bolaget, utan det gällde Sverige. Det var därför som vi ändrar på detta.

Vad har jag gjort då? Vi har bidragit till att man byter ut en del av kolen till bioenergi. Det gör man i Tyskland. Det gör man nu i det nyköpta bolaget. Det gör man i Polen och i många andra länder för att minska koldioxidutsläppen. Jag ställer ökade krav på att de ska kunna leverera säkerhet. Det duger inte att äga dessa bolag om de står stilla som de gör och vi förlorar miljarder. Det duger inte! Vi kan inte ha en situation där befolkningen i Tyskland och regeringar i Tyskland och andra länder kritiserar Vattenfall på det sätt som man gör nu. Det duger inte! Därför har vi haft mycket tydliga diskussioner med bolagsledningen om vad som krävs när det gäller detta.

Det är också ett slöseri med skattebetalarnas pengar om anläggningar står stilla och de inte sköts på det sätt som vi har rätt att förvänta oss. Det är precis det som är det viktiga i ägarrollen, att vara tydlig gentemot bolaget när man nu äger det och också driver det.

Sedan handlar det, som Peter Hultqvist tar upp, om att också serva basindustrin. Självklart ska man göra det! Vi tycker att både Vattenfall, Fortum och Eon som är de tre stora ska leverera långsiktiga avtal till svensk basindustri. Rapporterna som jag har säger att det också sker i dag.

Men då är det intressant att granska Socialdemokraternas energipolitik. Vad är det ni gör? Jo, ni vill ju inte skapa långsiktighet i energipolitiken! Ni vill ju öka kostnaden för produktionen. Ni vill öka kostnaderna för svensk basindustri.

Ena gången står ni här och talar om höga ambitioner när det gäller klimatet. Andra gången står ni och värnar om låga energipriser till basindustrin. Tala om de här frågorna på samma gång, för om ni inte skapar långsiktig säkerhet för basindustrin kommer de inte att veta vilka villkor som gäller! Det är därför som vår ambitiösa klimat- och energipolitik är

så viktig också för långsiktigheten för Vattenfall och för andra bolag som verkar på det här området.

Vi tycker att Vattenfall naturligtvis ska bidra till omställningen, och man gör också det genom investeringar i vindkraft, bioenergi och annat. Det tycker jag är bra, men det är också viktigt att Vattenfall värnar sitt varumärke, och där finns en hel del att göra för Vattenfalls del.

Jag tror att det är viktigt att se att det finns en ideologisk skillnad mellan oppositionen och regeringen. Vi kommer att pröva i vilka sammanhang som staten ska äga och inte ska äga bolag, men vi har gett besked om LKAB och Vattenfall. Vi kommer inte att sälja dessa bolag före valet 2010. Det är den tid som jag kan överblicka och där vi har en överenskommelse, och det är också det som jag svarar på i den här interpellationen.

Anf. 19 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Det finns absolut en ideologisk skillnad. Det här är ett sådant område där det är väldigt tydligt. Vi tycker att statligt ägande, speciellt när det gäller företag som hanterar naturresurser, är oerhört viktigt. Det ger också en större garanti för att man tar hänsyn till miljö och befolkning.

Jag tycker i och för sig, när näringsministern talar om att bara ha kvar bolag när det finns ett samhälleligt intresse av det, att Apoteket borde vara ett sådant företag där det verkligen finns ett samhälleligt intresse av att ha det kvar.

Jag har fortfarande inte fått ett lika tydligt svar när det gäller delar av verksamheterna och jag vill gärna ha det. Får jag det inte nu heller måste jag tolka det som att delar av verksamheterna kan komma att säljas ut redan före valet. Att företagen ganska snart efter valet kommer att börja säljas ut låter ganska tydligt. Min starka förhoppning är att vi socialdemokrater tillsammans med Miljöpartiet och Vänstern kommer att vara de som har regeringsmakten efter nästa val. Då kommer de här företagen inte att säljas ut.

Jag vill ha svar. Annars måste jag tolka det som att delar av verksamheterna kommer att säljas ut före valet. Då har man påbörjat försäljningen och ganska snart efter valet säljs resten. Får jag ett svar? Kommer delar av verksamheterna att säljas ut före valet eller kommer företagen att vara intakta fram till valet och sedan säljas ut direkt efteråt?

Anf. 20 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Det är inte orimligt att ha följdfrågor kring en sådan viktig fråga som Kristina Zakrisson har ställt. En naturlig följdfråga är att be näringsministern om en bedömning av hur hon ser på läget när det gäller Vattenfall som statligt företag långsiktigt efter 2010. Ser du det här som ett företag som ska vara samhälleligt ägt?

Du säger att man ska pröva bolag och att ni tycker att det ska finnas särskilda skäl för att staten ska äga bolag. Finns det särskilda skäl för att Vattenfall långsiktigt ska vara statligt?

Är det svårt att svara på den här frågan? För mig är det mycket enkelt att svara på den. Näringsministern för in någon sorts ideologisk diskussion om att man har olika uppfattningar. Så är det väl, men för mig är det enkelt att svara att vi inte kommer att privatisera när vi vinner valet 2010.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

Svar på
interpellationer

Vilken är din bedömning som näringsminister? Anser du att vi ska föra in privata intressenter långsiktigt?

Är det så att ministern inte klarar av eller inte vill göra en bedömning måste jag ju tolka det som att man egentligen vill privatisera delar av företaget eller hela så småningom i en längre process, att man faktiskt är öppen i sinnet för den typen av utveckling. Att man kan ge besked med ett nej fram till 2010 förstår jag, men jag tolkar ministern och den allmänna debatten inom högeralliansen som jag följer som att man ändå är öppen för en privatisering på sikt. Det innebär att Eon och Fortum i så fall har chans att även bli ägare i de här sammanhangen. Frågan är om detta egentligen leder till en skarpare konkurrenssituation. Vattenfall är en sådan oerhörd resurs som kan bidra och göra så väldigt mycket gott i det svenska samhället.

De långsiktiga leveransavtalen var någonting som inleddes på Thomas Östros tid – jag vet att det var på det sättet så du behöver inte skaka på huvudet – och som har fortsatt. Det kan göras mycket mer. Det finns mycket som återstår att göra på det här området. Här har Maud Olofsson en utmaning att fortsätta att jobba med inom ramen för och med hjälp av ett statligt företag.

Anf. 21 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Maud Olofsson måste vara en av de politiker i Sverige som har den mest kortsiktiga agendan. Hon vet nämligen inte vad hon vill göra längre än fram till valet 2010. Det brukar inte vara så att politiker saknar idéer om vad som ska ske i framtiden. Snarare brukar det vara så att man får prioritera bland de idéer man har. Men det kanske inte är så för Maud Olofsson. Jag beklagar detta.

Anledningen till att jag gick upp i talarstolen en andra gång var det som sades om att vi skulle skapa högre energikostnader för basindustrin och att ni hade en så ambitiös klimat- och energipolitik. Det har naturligtvis inte vi, för det är ju alltid Mauds svar att vi inte har någon, att vi inget kan, att vi är helt korkade, att vi skriver fel motioner och att vi absolut inte gör någonting rätt. Det är Maud Olofssons vanliga retorik.

Faktum är att den riktigt stora skillnaden mellan Maud Olofsson och oss framför allt är att Maud Olofsson tycker att det är rimligt att vi ska sälja vår förhållandevis billiga energi på den europeiska marknaden. Det vet alla som kan någonting om marknader, och det påstår ju Maud Olofsson att hon kan, att detta kommer att innebära att kostnaderna för den svenska industrin lär öka ordentligt.

Maud Olofsson vill också säga att man öppnar för mer kärnkraft – vi ska inte ha en kärnkraftsdebatt här, jag vill bara peka på den idén – men staten ska inte tillföra några pengar till detta. Det var ju bra i och för sig. Kommer den kärnkraften, med de enorma investeringsmedel som krävs, att bli någonting som kommer att stärka basindustrin? Sannolikt inte, fru talman, utan det här har bara som vanligt sin grund i att Maud Olofsson inte kan föra en normal debatt utan måste skjuta från höften. Jag beklagar att vi har fått en sådan situation när det gäller energin, näringspolitiken och regionalpolitiken i Sverige.

Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Bara för att man inte delar varandras åsikter kan man väl ha lite hyfs i debatten.

Jag tror att det är viktigt att betona att vi har olika syn på det statliga ägandet. Det som förenar oss är att vi tycker att naturresurserna är viktiga och att man ska värna dem. Det är också det som jag tror att svenska folket bryr sig om, att vi har ett ägande och en kontroll över de naturresurser vi har. Där tror jag att det finns en samsyn mellan oppositionen och regeringen.

Låt mig ta ett exempel och försöka nansera debatten. Vi har en diskussion om samägandet av kärnkraften och vi har fått Konkurrensverkets rapport där man inte tycker att det här är en bra sak. Ska vi lösa ut samägandet måste det också ske förändringar i de bolag som är inblandade. Så kommer av naturliga skäl att ske, annars kommer vi inte att kunna lösa upp samägandet. Jag har ändå förstått att Socialdemokraterna också vill göra någonting åt detta. Det är därför jag försöker att ha en något mer nanserad bild när jag uttalar mig om detta.

Om ni nu säger att det inte blir några klara besked om vad som händer efter 2010 skulle jag för min del börja undra över Vänstern som vill förstatliga allt mellan himmel och jord. Kommer ni att gå med på det? Med Lars Ohly som finansminister eller ansvarig för statliga bolag är det klart att ni kommer att få ett jättestort problem med att ge besked om vad ni tänker er för politik efter 2010 om ni skulle vinna valet. Det är det som är problemet när vi båda sitter i koalition med andra. Det är klart att ni också pratar å en allians vägnar liksom vi pratar å vår allians vägnar.

Jag tycker att det är viktigt att säga att Vattenfall och LKAB förvaltar naturresurser. Det är framför allt de nationella delarna som är viktiga. Sedan måste vi som ägare vara tydliga med vad vi förväntar oss av de här bolagen. Då tycker jag att Vattenfall ska ta ledningen i omställningen. Jag tycker att LKAB ska vara ansvarigt när det gäller att bygga om Gällivare, Malmberget och Kiruna. Jag tycker att man ska medverka i detta. Sedan ska vi också ställa höga krav på avkastning från dessa bolag så att de kan ge pengar till andra saker i verksamheten som ingår i statens portfölj.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2009/10:10 om regeringens ansvar för utvecklingen i Jämtlands län

Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Berit Andnor har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att utvecklingen i Jämtlands län ska vända i en positiv riktning avseende jobb och befolkningens mängd.

Berit Andnor har vid upprepade tillfällen frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att främja utveckling i Jämtlands län. Jag vill återigen betona att regeringen för en aktiv politik för företagstillväxt och regional tillväxt som ger alla delar av landet förutsättningar att utvecklas av egen kraft.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Svar på
interpellationer*

Genom ett eget aktivt tillväxtarbete kan kommuner och regioner bli intressanta och attraktiva för företagare, besökare och invånare. Jag har ett mycket stort förtroende för de aktörer som jobbar på lokal och regional nivå, och den här regeringen arbetar för att öka det lokala och regionala inflytandet och möjligheten att växa utifrån sina egna förutsättningar.

Tidigare socialdemokratiska regeringar har ibland satt in regionala stödpaket i akuta krissituationer, men det är svårt att finna exempel på att sådana har gett långvarigt positiva effekter på kommuners eller läns utveckling. Jag tror helt enkelt att den bästa kompetensen och kunskaperna om vad som behövs i Jämtland finns i regionen. Därför ligger huvudansvaret för de regionala tillväxtresurserna också i länet.

Under 2009 satsas 48 miljarder, och budgetpropositionen för 2010 innehåller ytterligare offensiva åtgärder för att möta lågkonjunkturen i spåren av finanskrisen. Totalt satsas 35 miljarder kronor på åtgärder för 2010. Det betyder att de åtgärder som regeringen vidtagit för att möta den ekonomiska krisen sedan sommaren 2008 uppgår till sammanlagt 83 miljarder kronor – åtgärder som även kommer Jämtland till del.

Det handlar om åtgärder som stärker incitamenten att starta, driva och utveckla företag, ett ökat antal vuxenutbildningsplatser, förstärkta arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ökade resurser till kommunsektorn, mer infrastruktursatsningar, sänkta inkomstskatter, satsningar på utveckling inom energisektorn med mera.

Med gemensamma resurser, lokalt, regionalt och nationellt, kan vi möta krisens negativa effekter samtidigt som vi också drar nytta av de nya möjligheter till jobb och företagande som uppstår.

Detta är det bästa sättet att stödja Jämtland såväl som andra delar av landet. Tillväxt byggs underifrån. Den nationella nivån ger förutsättningar så att man lokalt och regionalt kan utveckla sin region efter egna prioriteringar.

Anf. 24 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! I samband med försvarsnedläggningen som skedde i Östersund beslutade och genomförde också den socialdemokratiska regeringen lokaliseringar av statlig verksamhet. Det gällde Folkhälsoinstitutet, förstärkningar när det gäller arbetsförmedling och försäkringskassa, Sika och Nutek. Allt det här gjordes för att man ville kompensera bortfallet av statliga arbetstillfällen. Det gjorde också att den befärade arbetslösheten kunde motas bort, samtidigt som arbetsmarknaden i Östersund i Jämtlands län blev mer varierad.

Det som har skett sedan den högerledda borgerliga regeringen tillträdde är att regeringen aktivt har fattat beslut som innebär att statlig verksamhet har lagts ned eller också flyttats till Stockholm. Det har alltså inneburit ett bortfall av statliga arbetstillfällen. Det handlar om nedläggning av Arbetslivsinstitutet, förändringen av Glesbygdsverket, Nutek och ITPS – och därmed förlorade arbetstillfällen. Det handlar om flytt av länsrätt och länsstyrelsens sociala tillsyn. Senast i raden är också flyttningen till Stockholm av Sika, Statens institut för kommunikationsanalys. Dessutom lägger Statens institutionsstyrelse ned Frösö behandlingshem, som också innebär 50 förlorade statliga arbetstillfällen.

Befolkningen minskar i Jämtlands län, och arbetslösheten ökar. Den har på ett år ökat med 83 procent för män och 67 procent för kvinnor.

Utöver detta har regeringen också fattat en rad beslut som direkt motverkar en positiv utveckling i Jämtlands län. I sitt svar hänvisade näringsministern, precis som vanligt, till lite allmänna åtgärder som ska vara bra för Jämtland, men själva situationen i Jämtlands län berördes inte med ett ord. Dessutom hävdade näringsministern att regionala stöd-paket i akuta krissituationer inte ger långvarigt positiva effekter på kom-muners och läns utveckling. Med det menade näringsministern att det var fel av den dåvarande socialdemokratiska regeringen att besluta om loka-lisering av statliga arbetstillfällen till Östersund och Jämtlands län just för att kompensera nedläggningen av försvarsverksamheten.

Det här är mycket förvånande, särskilt mot bakgrund av Centerparti-ets och inte minst Maud Olofssons tidigare krav på den dåvarande soci-aldemokratiska regeringen. Men nu är Maud Olofsson i regeringsställ-ning tillsammans med moderater, folkpartister och kristdemokrater, och då är det annat som gäller. Medan jämtarna funderar på varför regeringen aktivt flyttar statliga jobb till Stockholm, eller rent av lägger ned dem, och inte uppfyller tidigare givna löften, sitter Maud Olofsson i Rosenbad och funderar på hur hon ytterligare ska sänka skatten åt dem som redan har gott om pengar.

Det är regeringen som styr landet, Maud Olofsson. Det är ytterst Maud Olofsson och regeringen som har ansvar för att hela landet ges förutsättningar till tillväxt och utveckling. I Jämtlands län gör vi vad vi kan för att mota arbetslösheten, skapa framtidstro och utveckling. Samti-digt har vi en regering, och Maud Olofsson, som fattar beslut om att verksamheter ska läggas ned i Jämtlands län och flyttas till Stockholm.

Har inte Maud Olofsson ett regionalpolitiskt ansvar? Varför flyttar regeringen statliga jobb från Jämtlands län och Östersund? Hur kan det bidra till en positiv utveckling i Jämtlands län, Maud Olofsson?

Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det finns en stor skillnad mellan Socialdemokraternas syn på regional tillväxt och min och regeringens syn. Berit Andnor tillhör den grupp som tycker att det bästa en regering kan göra är att åka runt i landet och utlova paket av olika slag. Det är en del orter som har fått prova på det. Det finns en del fantastiskt goda exempel från till exempel Björn Rosengrens tid. Då flyttades pengar mellan olika regioner. Troll-hättan är ett annat exempel. Många regioner, inklusive Jämtland, fick finansiera en del av infrastruktursatsningarna. Då var det precis den orten som skulle ha satsningen.

Det är viktigt att vara långsiktig, Berit Andnor. Regioner ska ges för-utsättningar att växa själva. Det är också därför som vi lägger ansvaret ut på regionerna och tillför resurser till dem. Åsa Torstensson, ansvarig infrastrukturminister, har ansträngt sig till det yttersta för att involvera regionerna i att göra nödvändiga infrastruktursatsningar.

När vi tillträdde fattades 100 miljarder kronor till infrastruktur. Sve-rige hade det nästan sämst skötta järnvägsnätet av alla europeiska länder. Ni lämnade efter er en misär i fråga om infrastruktur.

Nu håller vi steg för steg på att rusta upp vägar och järnvägar. Vi ger till enskilda vägar. Vi ger till det finmaskiga vägnätet. Vi ger till investe-ringar. Vi ger till upprustning av järnvägar. Det gäller hela kedjan av

åtgärder. Nu tillför vi också i den senaste budgeten medel till utbyggnaden av bredbandssatsningar.

Jag vet att Jämtland är otroligt beroende av infrastrukturen. Därför är en sådan satsning en viktig sak för Jämtland, men den är också viktig för hela Sverige. Vi tänker likadant, nämligen att skapa förutsättningar ute i regionerna för att möta den svåra situationen.

På samma sätt tänker vi när det gäller kommunerna. Vi har tillfört 38 miljarder till kommunsektorn sedan 2006. De har naturligtvis också tillförts Jämtlands resurser. Senast har tillförts 414 miljoner till kommunerna i Jämtland. Vi vill att kommunerna ska klara den svåra situationen och behålla barnskötare, sjuksköterskor och så vidare. Men det är inte jag som ska peka ut var resurserna ska tillföras utan det ska kommunerna göra själva.

Sänkta egenavgifter, sänkta arbetsgivaravgifter och sänkta arbetsgivaravgifter för unga är en bra åtgärd för Jämtland. Det skapar förutsättningar för tillväxt i den privata sektorn. Det måste ändå vara så att den privata sektorn ska växa i Jämtland. Här finns ett fantastiskt entreprenörskap och fantastiska resurser för företagande. Sänkta kostnader för företagande ger också förutsättningar för tillväxt.

Sänkta inkomstskatter är naturligtvis en jätteviktig sak. Berit Andnor vet mycket väl att det finns fler låginkomsttagare i Jämtland än i många andra delar av landet. Det gäller vårdbiträden, metallare, poliser eller lärare, som kanske har 1 500 kronor mer kvar i plånboken efter skatt. De kan naturligtvis klara sig bättre om de får behålla mer av sina egna pengar. Det är också en viktig drivkraft för att skapa jobb och tillväxt.

Vi har olika syn. Berit Andnor vill ha den här paketlösningen. Så resonerar ett socialistiskt centralistiskt parti som vill styra uppifrån. Jag är inte centralist. Jag tror på lokal utveckling. Jag tror på ett underifrånperspektiv. Därför lägger vi också makten ut till regionerna att själva bestämma. Det är det som är den stora skillnaden mellan socialister samt decentralister och liberaler. Vi tror på entreprenörskapet. Vi tror på underifrånperspektivet. Därför ger vi också resurserna ut till regionerna. Jämtland kommer att klara detta med de resurser som vi har tillfört.

Anf. 26 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Under det senaste året, Maud Olofsson, har det försvunnit 2 200 jobb i den privata sektorn i Östersunds kommun. Det är facit av den här regeringens politik. 2 200 jobb har försvunnit.

Centralistisk politik är exakt det Maud Olofsson och Centerpartiet just nu står för. Nu pratar vi om regeringens ansvar, för regeringens aktiva beslut, att flytta statliga arbetstillfällen från Jämtlands län till Stockholm. Det är vad den här interpellationsdebatten handlar om. Om det var fel av den dåvarande socialdemokratiska regeringen att kompensera Jämtlands län och Östersund för bortfallet när försvaret lades ned, borde det ändå inte vara så, Maud Olofsson, att det också är fel att avstå från att flytta statliga arbetstillfällen till Stockholm – eller rättare sagt centralisera verksamheten? Det är vad ni gör. Den kompensation som gavs tar ni tillbaka genom att gång på gång, på regeringssammanträde efter regeringssammanträde, fatta beslut som innebär att det som regeringen direkt kan styra och som också påverkar utvecklingen i Jämtlands län och i Östersund tas tillbaka, det vill säga förflytta och centralisera verksamhet.

Jag tror att det var Åsa Torstenssons pressekreterare som sade, när Sika skulle flyttas tillbaka till Stockholm, att regeringen anser att analysverksamheten bör sitta nära regeringen.

Det besked som Maud Olofsson borde ge här i dag är: Vi har förstått hur allvarlig situationen är. Vi förstår att det inte blir bättre i Jämtlands län för att vi flyttar tillbaka arbetstillfällena till Stockholm. Vi avstår från det.

Men det säger hon inte. Hon säger ingenting. Hon hänvisar till allmänna uttalanden, den allmänna politiken.

Sedan jag skrev interpellationen har regeringen beslutat sig för ytterligare en sak som kommer att innebära en svårare situation för Jämtlands län.

Det finns ett stort behov av anstalter inom Kriminalvården. En kompensation från den dåvarande socialdemokratiska regeringen i samband med bortfallet av statliga arbetstillfällena var att förlägga ett fängelse till Östersund. Det har regeringen nu avstått från att göra, om jag har förstått det hela rätt. Man fattar inga beslut. Det här är ytterligare ett svek av den borgerliga regeringen.

Det som är förvånande i allt detta är att vi har ett centerparti och en företrädare för Centerpartiet, Maud Olofsson, som agerar centralistiskt. Borta är allt detta som tidigare fanns inom Centerpartiet med decentralisering, att se till hela landet, se till att skapa förutsättningar från centralt håll, just för att skapa förutsättningar för tillväxt och utveckling regionalt i hela landet.

I stället för att försvara landsbygden och glesbygden driver näringsminister Maud Olofsson en politik som leder i helt motsatt riktning. Det facit som nu finns för Jämtlands del och Östersunds del under de här tre borgerliga åren är att arbetslösheten ökar och befolkningen minskar.

Småföretagen har inte fått bättre förutsättningar. Hur kan Maud Olofsson tro att det blir bättre för småföretagen om man höjer skatten? Det var egentligen det ni gjorde genom förändringarna av arbetsgivaravgiften och borttagandet av de statliga arbetstillfällena, som många gånger ger just arbete åt småföretagen.

Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag har nog aldrig varit uppe i en debatt som har handlat om regionalpolitik och framför allt inte för att försvara Jämtland. Det får bli premiär, även om jag riskerar att åka på kompanistryk av mina Stockholmskompisar.

Jag måste säga att jag reagerade väldigt när man rabblade upp det vanliga: Man har sänkt skatten och man har satsat på infrastruktur, och nu kommer hela landet att frälsas. Jag tyckte att Maud Olofsson var så nära en frikyrkopastor man kan komma i det här sammanhanget, för man måste ha en stark tro för att göra det som regeringen har gjort när det gäller Jämtland.

Det är klart att tillväxten och tillväxtförutsättningarna är viktiga. Men om man de facto plockar bort jobben helt och hållet medvetet och planerat och tror att andra åtgärder, som man inte har något facit i handen på vad de kommer att innebära, och gör detta i regeringsbeslut efter regeringsbeslut, hur ska man då kunna tro att man ska kunna klara regional tillväxt?

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Svar på
interpellationer*

Och så tar man den diskussion vi alltid har om infrastrukturpengarna. Då vill jag fråga Maud Olofsson: Hur många nya jobb har kommit till Jämtland på grund av att man har förbättrat infrastrukturen? Vilka konkreta vägar respektive järnvägar har man dragit i gång i just Jämtlands län? Det är det den här debatten handlar om.

Det andra jag skulle vilja säga gäller att ni tror på entreprenörskapet. Men hur är det om entreprenörskapet inte får möjlighet att växa? Statliga företag är oftast ganska stora arbetsplatser. Vi behöver inte gå längre än en mil norr om Stockholm, där en kommunal förvaltning hade ett stort kontor. Vad hände när den förvaltningen lades ned? Jo, det innebar att restaurangen och fyra butiker lades ned några veckor senare.

Det här är konsekvenser, fru talman och statsrådet. Man kan inte komma och säga att man först ska ta bort arbetstillfällena och sedan tro, som en envis frikyrkopastor, att saker och ting kommer att lösas. Jag ska inte göra någon mer jämförelse. Jag tycker att det är en ganska innehållslös tunna som Maud Olofsson skramlar med.

Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag undrar om Berit Andnor har hört talas om någonting som heter finanskris. Detta år har varit tuffare än både 40-talet och 20-talet. Det är klart att det får effekter också för Östersunds kommun. Det är givet – det får effekter för nästan alla kommuner.

Det är i ljuset av att regeringen har skött ekonomin på det sätt som vi har gjort som vi nu kan satsa offensivt. Det var det jag försökte beskriva i interpellationssvaret.

Det vi tänker är att om vi ger förutsättningar för utbildningsplatser, arbetsmarknadsinsatser, stöd till kommunerna och infrastrukturen, satsningar på företagen och på energiomställning – allt detta – skapar det förutsättningar för tillväxt.

Utöver det har vi resurser ut till regionerna via strukturfondspengarna, där Jämtland har 3,2 miljarder, som man ska jobba med för att skapa regional tillväxt. Jag tror att Jämtland är ett län som har väldigt goda förutsättningar därför att det finns ett entreprenörstänkande.

Förändringar inom statlig verksamhet har skett tidigare, kan jag berätta. Statlig verksamhet har flyttats också under Socialdemokraternas tid. Det var en av de stora diskussioner vi hade. Det är klart att staten ska ha ett ansvar – det är givet. Men det är också myndigheterna själva som diskuterar hur man ska organisera verksamheten.

Ett sådant exempel är Kriminalvården. Jag vet att Socialdemokraterna lovade fängelse i Jämtland, men ni lovade inga pengar. Det var det som var ett problem. Det fanns inga papper förberedda som innebar att det skulle finnas pengar. Det var så ni gjorde med infrastrukturen också. Ni åkte runt och visade spadtag på alla möjliga olika ställen runt om i landet utan pengar.

Det är det här vi får städa upp efter. Det är det vi får göra för att få någon ordning på infrastrukturen och för att få någon ordning på svensk ekonomi.

Jag tycker att det är väldigt bra att vi i denna svåra finanskris – jag vet att det är många enskilda som lider och många kommuner som har det svårt – också kan vara med och satsa offensivt. Med den politik som vi genomför möter vi också de önskemål som våra samordnare har efter-

frågat, nämligen: Gör generella saker så att vi lokalt och regionalt kan anpassa det ute i regionerna! Det är precis det som vi möter.

Sedan finns det en skillnad mellan Socialdemokraterna och alliansen, och mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet. Ni tror på uppifrån, och jag tror på underifrån. Det är de förutsättningarna som vi skapar nu. Om jag bara tar hela energiomställningen är det en fantastisk möjlighet för landsbygden. Om jag tar bredbandssatsningen, som Åsa Torstensson och Eskil Erlandsson ansvarar för, är det en fantastisk sak för landsbygden. Hela Matlandetsatsningen, som Eskil Erlandsson ansvarar för, är en fantastisk sak inte minst för Jämtland. Men det är också de sänkta kostnader som vi inför för företagen.

Det är klart att det finns otroliga förutsättningar. Det är en tuff period, men vi ger också. Genom att vi håller ordning och reda på statsfinanserna, genom att vi kan investera, skapar vi större möjligheter för alla regioner att växa, inklusive Jämtland.

Anf. 29 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det satsas inte offensivt i Jämtlands län från den här regeringens sida. Jag noterar att näringsministern är svaret skyldig på Börje Vestlunds frågor.

Sanningen är den när vi tittar på planeringen när det gäller infrastrukturen framåt att de stora investeringarna inte hamnar i Jämtlands län. Så är det inte.

Det handlar om storstadsområdena, där de storskaliga investeringarna finns. Det är också en följd av det mycket medvetna beslut som regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen har fattat, nämligen att man kräver medfinansiering i samband med de stora infrastrukturprojekten.

Men nu är det ju regeringen som har ansvar för de statliga myndigheterna. Det är regeringen som med aktiva beslut har flyttat arbetstillfällena från Jämtlands län till Stockholm. Det är regeringen, och Maud Olofsson, som är ansvarig för detta. Verksamhet som flyttades till Östersund 2007 flyttas nu tillbaka. Vad är det för långsiktighet i det? Vad är det för ekonomi i detta? Det är ju aktiva beslut som direkt motverkar en positiv utveckling i Jämtlands län.

Varför arbetar man aktivt mot Jämtlands län? Varför har Centerpartiet och Maud Olofsson övergivit sina tidigare uppfattningar om utveckling i hela landet? Varför har nu Centerpartiet blivit den främsta förespråkaren för centralisering? Det är ju det som sker.

Här har regeringen ett tydligt ansvar. Det räcker inte, Maud Olofsson, att stå här och prata allmänt om positiva saker som ska komma. Här handlar det ju faktiskt om utvecklingen i Jämtlands län. Varför ska statlig verksamhet flyttas från Jämtlands län till Stockholm? Jag har ännu inte fått något svar på den frågan.

Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Den centralistiska politiken från den här regeringen handlar om att flytta jobb, i det här fallet från Jämtlands län. Det är de centrala besluten man tar i Rosenbad, tvärs över vattnet härifrån. Det är det man har gjort – man har inte tillfört några infrastruktursatsningar till Jämtlands län i en sådan omfattning att det skulle kunna påverka närings-

Prot. 2009/10:9
1 oktober

Svar på
interpellationer

livet. Man har också sett till att väldigt många jobb har försvunnit från Jämtlands län. Det är väl självklart att detta ger effekt!

Sedan kan man stå här och måla upp en vision om det samhälle man vill se. Så gör vi ju alla i våra partier. Det är ju för att vi har en vision om hur samhället ska se ut som vi alla en gång gick med i politiken. Men på vägen dit brukar det dyka upp en massa praktiska hinder som vi faktiskt måste lösa.

I vårt fall försökte vi ersätta med statliga jobb när man tog bort statliga jobb. I Maud Olofssons fall tar man bort statliga jobb från en region som tidigare har haft och fortfarande har problem med att få sysselsättning. Det kallar jag för en omvänd regionalpolitik. Det är faktiskt att göra det svårare för landsbygden.

Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är klart att det sker förändringar inom statlig verksamhet, och jag tror att också under Berit Andnors tid i regeringen förändrades en del i den statliga verksamheten. Jag kan ge exempel från Västerbotten om det behövs.

Det som borde glädja Berit Andnor men som hon inte nämner är att Försäkringskassan har gått från 175 anställda till 830 anställda, om jag har rätt siffror. Det finns alltså också statlig verksamhet som har ökat. Det är för att vi ökar våra insatser för rehabilitering, för att hjälpa sjuk-skrivna och så vidare som Försäkringskassan växer. Det är en viktig del där vi har tillfört ytterligare resurser just nu. Vi har tillfört ytterligare förvaltningsresurser också till Arbetsförmedlingen för att möta den svåra situation som nu finns på arbetsmarknaden.

Det jag försöker beskriva är hur vi skapar förutsättningar för tillväxt i de olika regionerna genom de verktyg som vi har. Låt mig ta upp närtids-satsningen på infrastruktur. Utöver plan hade Jämtlands län 40 miljoner kronor. Om Börje Vestlund vill veta en specifik väg kan jag nämna att till exempel väg 772 Kompaniet–Skyttmon har fått pengar. Det är fram-för allt tjälsäkring och bärighet som har varit det viktiga. Därtill kommer 129 miljoner kronor i ramen framöver.

Det är fantastiskt bra, i synnerhet med tanke på att vi tog över ett råttbo. Det fanns bara löften om vägar och upprustning, men det fanns inga pengar. Ni hade inte budgeterat. Ni hade bara varit ute med spaden. Det var det enda ni gjorde.

Om man ska skapa tillväxt i hela landet måste man skapa goda förut-sättningar för företagen. Därför sänker vi kostnaderna. Hittills har vi sänkt dem med 47 miljarder för företagen. Om man vill att människor ska jobba mer är jobbskatteavdraget en jätteviktig sak. Då kan man också stimuleras till mer arbete, och det är grunden för välfärden.

Om vi investerar i energiomställning skapar det tillväxt i hela vårt land. Det är en fantastisk sak som nu händer på vindkraftssidan, på bio-energisidan och annat. Steg för steg ger vi verktygen till länen för att man ska kunna ställa om och också skapa tillväxt, både i Jämtland och på många andra ställen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 32 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att dels skapa en strategi för svensk utbyggnad av bredbandskapacitet så att Sverige kan tillhöra toppskiftet i IT-världen, dels föra in ett regionalpolitiskt perspektiv på eventuell framtida utbyggnad av bredband.

Jag vill inleda med att understryka att Sverige är och ska förbli en ledande IT-nation.

Sverige ligger redan i dag i toppen inom IT-området i olika internationella jämförelser. Som exempel kan nämnas Connectivity Scorecards studie som placerar Sverige på andra plats när olika länders IT-mognad jämförs, och Economist Intelligence Units studie som placerar Sverige som den tredje bästa IT-nationen i världen. En av Sveriges styrkor, och som också särskilt lyfts fram, är att vi har en god tillgång till infrastruktur för bredband.

Det som bidragit till denna utveckling är en politik och reglering som stimulerat ökad konkurrens, effektiv frekvensanvändning och en hög användning av IT och Internet i den offentliga sektorn. Andra viktiga faktorer är att vi har många IT- och telekomföretag, stora och små, i täten av den tekniska utvecklingen. Dessutom är det regionala och lokala engagemanget i IT-frågorna stort.

Utgångspunkten är och har varit att statens huvudsakliga roll är att se till att marknaden fungerar effektivt och att marknadsaktörerna ges goda förutsättningar för sin verksamhet i hela landet, samtidigt som hänsyn tas till att förutsättningarna för att anlägga infrastruktur skiljer sig åt i olika delar av landet.

Det innebär att det är marknaden som driver utvecklingen av bredband och gör investeringar i infrastruktur. Sverige är ett av de länder inom OECD som har den högsta andelen investeringar i IT i förhållande till de totala investeringarna. Det offentliga har ett ansvar där marknaden inte fungerar tillfredsställande och där allmänna intressen inte tillgodoses. Även här ligger vi i Sverige bra till.

Det stämmer inte när Peter Hultqvist påstår att de planerade offentliga investeringarna i Sverige ligger på en låg nivå jämfört med andra länder såsom Frankrike, Finland, Storbritannien och Tyskland. Det är viktigt att sätta dessa länders planerade investeringar i ett historiskt perspektiv. I Sverige gjordes under perioden med bredbandsstöd offentliga investeringar på ca 5,3 miljarder kronor i orter och områden där marknadsmässiga investeringar inte bedömdes komma till stånd. Det var få andra länder som gjorde liknande satsningar då. Nu satsar många för att komma i kapp.

Men vi kan inte nöja oss med det. Därför fortsätter regeringen att göra satsningar på bredband, vilket också presenterades i höstbudgeten. Regeringen har infört ett kanalisationsstöd som kan användas för att anlägga kanalisation samtidigt som annan infrastruktur byggs. År 2010 uppgår detta till 95 miljoner. Regeringen har dessutom beslutat om satsningar på bredband inom ramen för landsbygdsprogrammet på 250 miljoner kronor. Syftet är att öka tillgången till bredband just i områden där kommersiella aktörer inte bedöms bygga ut inom rimlig tid. Regeringen

*Svar på
interpellationer*

satsar också 100 miljoner kronor år 2010 på åtgärder för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer. Sammanlagt uppgår dessa insatser till 445 miljoner kronor. Till detta kommer andra offentliga investeringar i bredband som planeras av kommuner och regioner.

I regeringsförklaringen pekar vi på att bra kommunikationer är avgörande för vår förmåga att möta de framtida utmaningarna kring klimat och miljö, kring sysselsättning, regional tillväxt och utveckling av hela vårt land. Ett väl fungerande transportsystem och en god IT-infrastruktur är en förutsättning för hållbar tillväxt i alla delar av landet och en viktig del i regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder.

Jag har därför initierat ett arbete med syfte att uppdatera regeringens strategi för bredbandspolitiken. Strategin ska innehålla långsiktiga mål samt en konkretisering av de övergripande IT-politiska målen och förslag på åtgärder för att nå dessa. Det regionala tillväxtperspektivet och strategin för en stärkt utvecklingskraft i Sveriges landsbygder kommer beaktas i detta arbete.

Anf. 33 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret!

I sin bredbandskartläggning från 2008 skriver Post- och telestyrelsen följande när det gäller så kallade centrala utmaningar:

”En av dessa utmaningar berör den politiska ambitionsnivån. Det är påtagligt att Sverige riskerar att halka efter inom bredbandsområdet. Ett flertal andra OECD-länder, bland annat Finland, Frankrike och Sydkorea, har satt upp konkreta mål och lanserat ambitiösa planer för hur investeringar i bredband skall bidra till skapandet av jobb och nya företag. Som ett resultat av den ekonomiska krisen har därtill flera länder intensifierat sitt arbete på bredbandsområdet och höjt ambitionsnivån för samhällets åtagande för bredbandsutvecklingen. Detta påverkar Sveriges långsiktiga konkurrenskraft då ... motsvarigheter till mål och satsningar för tillfället saknas.”

Min fråga till Åsa Torstensson är: Har den statliga myndigheten Post- och telestyrelsen fel i sin analys?

Min uppfattning är att Post- och telestyrelsen faktiskt har rätt. Vi kan som land inte luta oss tillbaka och tro att allt är frid och fröjd. Vi måste helt enkelt bli ambitiösare. Vi måste bli bättre.

Läget är det att flera s-regeringar satsade stora belopp på bredbandsutbyggnad. Det handlade om ca 5 miljarder.

Jag var själv inblandad i ett projekt i Dalarna tillsammans med kommunerna och länsstyrelsen och Telia. Gunnar Björk, partivän till Åsa Torstensson, var en viktig person i det arbetet. Han var landshövding på den tiden.

Stödet, som bland annat gjorde det här möjligt, har avskaffats av nuvarande regering.

Nu satsar andra länder mycket ambitiöst. De är ambitiösare när det gäller både volym och överföringshastighet.

Om vi har 20 kilobit per sekund som miniminivå i ett läge där Finland storinvesterar och som riktvärde har 1 megabit per sekund ligger vi för lågt. Vi måste alltså bli bättre. Vi kan bättre.

Vad är Sveriges satsning på 95 miljoner i så kallat kanalisationsstöd – sedan räknas det upp lite olika penningströmmar till en summa av 445 miljoner – i jämförelse med Frankrikes satsning på 10 miljarder? Finland satsar 1,25 miljarder och Storbritannien 1 ½ miljard per år. USA satsar 5 miljarder, Tyskland 1,7 och Sydkorea 7 ½ miljard.

Samtliga dessa länder planerar för överföringshastigheter som ligger betydligt högre än den svenska nivån. Dessutom används de här satsningarna som ett offensivt sätt att skapa arbetstillfällen i den ekonomiska krisen.

Åsa Torstensson hänvisar till pengar inom landsbygdsprogrammet. Okej, det kan vara bra. Men vi har i dag i Sverige 150 stadsnät, och vi har 290 kommuner. Det är inte svårt att konstatera att vi har en hel del kvar att göra. Därför behövs den strategi som Post- och telestyrelsen efterlyser. Vi måste höja ribban. Vi måste ta ut steglängden. Det är viktigt för både konkurrenskraften och den regionala balansen.

Jag skulle vilja veta lite mer konkret vad det är för åtgärder som statsrådet planerar utöver den översyn av läget som statsrådet hänvisar till i sitt svar.

Anf. 34 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Fru talman! Det var lite synd att Peter Hultqvist inte läste den del av budgetpropositionen för 2010 som handlar om IT-politik. För i budgetpropositionen, som förresten överlämnades till riksdagen ett par dagar innan Peter Hultqvist ställde sin interpellation, finns svar på hans fråga om bredbandsutbyggnad och bredbandsstrategi.

Som infrastrukturministern har berättat kommer regeringen snart att presentera en bredbandsstrategi för Sverige. I den här bredbandsstrategin ska man beskriva inriktningen av IT-politiken, långsiktiga mål och konkreta mål och komma med förslag på hur vi ska uppnå våra mål.

Redan nu kommer förslag från regeringens sida. Det är ett nytt anslag på 195 miljoner till driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation. Det kommer 250 miljoner kronor i stöd till bredbandsutbyggnad på landsbygden, där 190 miljoner kronor kommer från EU:s åtgärds paket för ekonomisk återhämtning.

Det här stödet är mycket viktigt, för det innebär att man kan söka upp till 75 procent av finansieringen av bredbandsprojekt via landsbygdsprogrammet.

Dessutom kommer en särskild proposition i början av 2010 där man kommer att ta upp olika frågor som kräver lagstiftning och också hantering av radiofrekvenser som behövs för elektroniska kommunikationer.

Låt oss inte glömma att trådlösa bredbandsaccesser blir alltmer populära. Antalet abonnemang för bredband i Sverige ökade med 20 procent 2008 jämfört med 2007. Mobilt bredband stod för 80 procent av denna ökning, så nu är nästan vart fjärde bredbandsabonnemang abonnemang för mobilt bredband.

Bredbandsutredningen beräknade att det skulle behövas över 7 miljarder kronor för att täcka de så kallade vita fläckarna, varav 3 miljarder kronor från våra skatter.

Men jag ser inte 3 miljarder kronor i förslaget till budget från Socialdemokraternas sida. I deras skuggbudget förra året fanns det blygsamma 45 miljoner kronor. Jag bara undrar, fru talman, hur mycket pengar Soci-

aldemokraterna kommer att föreslå i sin skuggbudget för 2010 för utbyggnad av IT-infrastrukturen.

Men vi kan inte fastna i en diskussion om bara siffror när det gäller IT-infrastruktur. Vi måste titta på IT-infrastrukturen som helhet, som bärare av tjänster som underlättar vardagen för människor och företag.

Vi måste se den stora potential som finns inom IT, det som IT kan ge i våra liv, på våra arbetsplatser, i våra skolor. Det finns väldigt stora möjligheter när det gäller IT i till exempel sjukvården och när det gäller att minska den negativa påverkan på miljön.

IT-infrastrukturen är mycket viktig för oss, för vårt informationssamhälle, vårt kommunikationssamhälle och vårt kunskapssamhälle.

Anf. 35 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Ja, Peter Hultqvist, PTS har naturligtvis som uppgift att lämna underlag och komma med årliga kartläggningar, just som underlag för regeringens arbete och prioriteringar. Det är i allra högsta grad en viktig del av den översyn som nu pågår vad gäller bredbandspolitiken.

Men, fru talman, jag tror också att det är viktigt att jag tar lite tid åt att beskriva verkligheten bakom de siffror som Peter Hultqvist använder sig av. För i opposition vill man naturligtvis inte fördjupa sig i siffrorna så att de beskrivs och jämförs på rätt sätt.

Låt oss ta Finland, till exempel! Där har man presenterat två bredbandsmål i sin strategi.

Det ena handlar om att 2010 göra bredband på minst 1 megabit per sekund till en samhällsomfattande tjänst. Här förutsätter man från Finland att marknaden själv kommer att tillhandahålla merparten av anslutningarna utan ersättning från staten.

Finland har något bättre förutsättningar än Sverige att nå ut i glest befolkade områden, och man räknar med att marknaden sköter det på ett tydligare sätt.

Finland har dessutom presenterat ett mer visionärt mål om att i princip alla 2015 ska befästa sig inom två kilometer från en anslutningspunkt som medger 100 megabit. Den finländska regeringen räknar med att marknaden på egen hand tillgodoser 95 procent av den täckningen.

De övriga 5 procenten, Peter Hultqvist, beräknas ha en investeringskostnad på 200 miljoner euro, ca 2 miljarder svenska kronor. En tredjedel av dessa ska finansieras av staten, en tredjedel av operatörerna och en tredjedel av kommunerna, regionerna och EU:s strukturfonder.

Den finska staten planerar alltså för motsvarande ca 660 miljoner svenska kronor till och med 2015, alltså under fem år, vilket är fullt jämförbart med den svenska regeringens satsning för 2010 på 445 miljoner kronor.

Det är viktigt att vi ärligt ser hur varje land lägger upp sitt strategiska arbete, på vilka olika sätt man hanterar det från statens sida och hur man ser på marknadens roll.

Anf. 36 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Frankrike 10 miljarder kronor per år, riktnivå för bredband till alla 0,5 megabit per sekund, Finland 1,25 miljarder kronor fram till 2015, 1 megabit per sekund, Storbritannien 1 ½ miljard kronor per år, 2 megabit per sekund, USA 48 miljarder kronor totalt, 5 megabit per

sekund, Tyskland 1,7 miljarder, 50 megabit per sekund, Sverige 0,17 miljarder på fem år, 0,02 megabit per sekund. Det är de siffror som Post- och telestyrelsen har presenterat. Det här är officiella siffror.

Det som Åsa Torstensson redovisar i sitt interpellationssvar ändrar inte de här relationerna. Vi måste höja vår ambitionsnivå betydligt om vi ska hänga med i den internationella konkurrensen i framtiden. Så är läget.

En av de mest ambitiösa satsningar som genomförs nu sker i Australien som satsar 43 miljarder australiska dollar för att ge 90 procent av hushållen och företagen bredbandsaccess. Det projektet skapar 25 000–37 000 nya arbetstillfällen. Det är en oerhörd satsning.

Vi behöver en nationell plan, en vision och en strategi. Vi behöver ta oss till nästa utvecklingskede. Ni hänvisar till någon sorts översyn som ska ske i framtiden och förslag som ni ska komma med nu. Ni har haft tre år på er. Man skulle kunna ha använt den tiden betydligt bättre.

Det som nu sker i vårt land är att många olika aktörer, precis som när man byggde järnväg en gång i tiden, tar olika initiativ. Det är energibolag, privata företag och kommuner. Man hittar många egna lösningar. På sina håll väljer man tekniska och affärsmässiga lösningar som försvårar nationell samordning. Ibland byggs näten ut i takt med att intäkterna kommer. Det blir lite av ur hand i mun.

Kortsiktiga ekonomiska vinstintressen styr till viss del när den nya infrastrukturen borde sättas in i ett strategiskt perspektiv för att lyfta Sverige som IT-nation. Så nog finns det brister, nog finns det sådant som vi måste ta tag i. Åsa Torstensson har många stora utmaningar framför sig när det gäller sin utlovade översyn.

Så ser det alltså ut. Jag kan peka på att länder som Kanada, Portugal, Slovakien, Ungern och Irland också har lanserat offentliga investeringsprogram för bredband med strategier, officiella mål och mätbara mål.

Jag kan se i Post- och telestyrelsens uppräkningsatt när det gäller Frankrike, Finland, Storbritannien, USA, Tyskland och Sydkorea står det ja på officiell strategi, och för alla dem står det ja när det gäller mätbara mål. För Sverige står det nej på båda punkterna. Det borde ha stått ja.

Så är läget. Så skönmåla inte det här nu! Se det som det är och ta tag i problemen i stället! Då kanske den här debatten har lett till någonting.

Jag är inte imponerad av något i det här förrän jag ser resultat. Det är bra att säga att man ska göra en översyn och att det kommer förslag, men vi får värdera förslagen och översynens substans när det kommer. För det finns en hel del i övrigt att önska när det gäller de här frågorna.

Anf. 37 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Fru talman! Det gläder mig att Peter Hultqvist tänker på den svenska konkurrenskraften. Den svenska innovations- och konkurrenskraften är faktiskt bra. World Economic Forum bekräftar det i sin rapport.

Vi ligger på fjärde plats på listan av 137 länder och på andra plats när det gäller den tekniska konkurrenskraften. Det som är intressant här och som World Economic Forum pekar ut som en faktor som försvagar den svenska konkurrenskraften är den svenska skattenivån. Så där finns det också potential att visa resultat.

Jag har uppfattningen när det gäller utbyggnad av IT-infrastrukturen att det offentliga inte bör konkurrera med det privata. Finns det vilja från

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Svar på
interpellationer*

privata aktörers sida att leverera bredband ska de får göra det på en marknad där det finns sund konkurrens och icke-diskriminerande villkor.

Det blir alltså inget bredbandsstöd i den form som presenterades av Bredbandsutredningen, eftersom det bedöms att ett sådant stöd skulle påverka marknaden alldeles för mycket och snedvrider konkurrensen. Staten, landsting och kommuner kan inte gå i konkurs. Det kan däremot hända privata företag. Det är därför det är så viktigt att staten inte slår ut näringslivet från marknaden, inte konkurrerar med privata företag och inte hämmar företag att drivas, startas och utvecklas.

Politiken och staten ska skapa bra förutsättningar för utveckling, se till att det finns en marknad med sunda regler, tydliga, långsiktiga, teknikneutrala regler, och att det finns konkurrens utan snedvridningar och begränsningar. Konkurrensen driver fram innovationer. Innovationer driver fram tillväxt. Det är det Sverige behöver.

Anf. 38 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi började det här resonemanget med att redovisa vad som hade gjorts. En del har gjorts. Huvuddelen var under den socialdemokratiska regeringen. Man avslutade programmet 2007. Det var 5 miljarder kronor, precis som Peter Hultqvist sade.

Då kan man fråga sig: Vad har hänt därefter? Hur många hushåll, byar och människor har därefter fått mer bredband och kunnat ta del av detta?

I svaret talar man om IT-mognad. IT-mognad handlar inte om man har bredband eller ej. Det är helt enkelt om man kan använda IT eller inte. Där har Sverige i andra mätningar – jag vet inte om det är just i den mätning som statsrådet åsyftar – legat på första plats ganska länge och låg outstanding där år ut och år in. När det var någon som började närma sig oss blev vi livrädda för att vi nästan hade blivit ikappsprungna. Men vi låg där på första plats i alla fall. Det är möjligt att sådana saker har ändrats under årens lopp.

Sedan blev jag väldigt oroad när man pratade om att det ska vara icke-diskriminerande och att vi inte ska konkurrera med privata företag. Det är nog min uppfattning också. Men problemet är de delar av landet som inte har en utbyggd IT-infrastruktur. I min region här i Stockholm kan jag välja på hur många leverantörer som helst, men på de allra flesta håll finns det ingen leverantör över huvud taget.

Jag träffar företrädare för kommunerna. Inte sällan har de gjort ett försök att få någon eller några leverantörer att engagera sig. De får efter ett tag beskedet att det inte finns någon som vill lägga det minsta lilla anbud eller göra någonting. Detta är ett problem i de här sammanhangen, fru talman.

Min fråga till statsrådet måste ändå bli: Vad har hänt under de här tre åren? Jag misstänker att det inte är särskilt mycket.

I så fall: Vad kommer statsrådet att göra för att vi i varje fall ska komma upp till det socialdemokratiska målet med 90 procent av alla hushåll? Hur ska man bära sig åt för att nå det målet?

Med de få kronor som man redovisar i sitt svar kommer man inte att nå målet. Frågan är vad man ska göra, vad man konkret ska göra.

Fru talman! Peter Hultqvist är som oppositionspolitiker naturligtvis inte intresserad av att beskriva den verklighet som de övriga länderna befinner sig i och verkligheten bakom de siffror som jag just har beskrivit. Eftersom han ofta hänvisar till våra grannländer upprepar jag: Finlands statliga del i detta är 660 miljoner på fem år. I övrigt har man krav på och tilltro till marknaden.

Regeringen har nyligen lämnat en budgetproposition där vi har lagt in 445 miljoner i 2010 års budget. Jag tror att de flesta som lyssnar på detta kan göra jämförelser.

Peter Hultqvist fortsätter att blanda äpplen och päron i sin interpellation och hänvisar till Frankrikes riktnivå på 0,5 megabit per sekund för bredband, medan Sverige har en riktnivå på 20 kilobit per sekund. Det Peter Hultqvist refererar till är en nivå för funktionellt tillträde till Internet som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Det är riktigt att Frankrike har höjt nivån för funktionellt tillträde till Internet till 0,5 megabit per sekund. Samhällsomfattande tjänster är ett minimiutbud av elektroniska kommunikationstjänster som alla användare har rätt att ta del av. Rimliga krav på telefoni och funktionellt tillträde till Internet ska tillgodoses; därmed inte sagt att Sverige inte kan sätta upp högre mål och ha högre ambitioner för sin bredbandspolitik, och vi ska naturligtvis sikta högre.

Men varje land har möjlighet att nationellt fastställa nivån, just för det funktionella tillträdet till Internet. Nivåerna varierar mellan de olika medlemsländerna, precis som i de siffror Peter Hultqvist använder sig av, men där blandar han som sagt var tyvärr äpplen och päron.

Fru talman! Man kan naturligtvis referera till utredningar. Regeringen använder PTS utredning som ett underlag för att värdera regeringens roll i att utveckla bredbandsanvändandet runt omkring i landet. Jag är ofta ute i Sveriges landsbygdsområden och inviger uppkopplingar, bredbands- och fibersatsningar. Det pågår ju väldigt mycket runt omkring i landet, och det är just därför, Peter Hultqvist, som regeringen nu lägger nya miljoner för att även dessa landsbygdsområden ska fortsätta utveckla och skapa bra förutsättningar för att förenkla vardagen för människor och för företag. Internetuppkopplingen är en viktig del när man skapar rättvisa villkor för landsbygden.

Fru talman! Regeringen arbetar aktivt med att skapa bra förutsättningar runt om i landet. Vi har till exempel via HUS-reformen skapat möjlighet för skattereduktion för arbetskostnaden när man ansluter bredband till huset. Regeringen stöder också initiativ för att lägga ned kanalisation när annan infrastruktur byggs. Vi lägger fram åtgärder för att säkerställa och driftsäkra de robusta kommunikationerna och gör satsningar inom landsbygdsprogrammet som en del av den europeiska ekonomiska återhämtningsplanen. Totalt är detta 445 miljoner kronor under 2010.

(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Statsministerns frågestund

9 § Statsministerns frågestund

Anf. 40 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag ber att få hälsa statsministern och övriga deltagare under statsministerns frågestund välkomna.

Effekten av skattesänkningar

Anf. 41 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Ungdomsarbetslösheten ökar väsentligt snabbare i Sverige än i övriga Europa, så man kan säga att våra ungdomar drabbas hårdare av krisen än ungdomar i andra länder.

Även pensionärer drabbas hårt. De betalar högre skatt än löntagare – en oanständig effekt av 85 miljarder i skattesänkningar som din regering har orsakat.

Nu föreslår du, Fredrik Reinfeldt, att vi ska låna till ytterligare skattesänkningar. Höginkomsttagare som du och jag ska få 200 kronor till varje månad genom ofinansierade skattesänkningar, så min fråga är enkel; jag hoppas att den också är enkel att besvara. Den handlar om sambandet när det gäller jobben: Varför får en arbetslös ungdom jobb för att ni lånar till ytterligare skattesänkningar, samtidigt som pensionärerna halkar efter ännu mer?

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Pensionärerna betalar lägre skatt nu än de gjorde 2006. Vi har under en lång tid haft problem med ungdomsarbetslöshet i Sverige. Jag tar gärna den diskussionen. Det handlar om brister i den svenska skolan och om höga trösklar in på den svenska arbetsmarknaden när det gäller ingångslöner och regelsystem, någonting som vi har försökt åtgärda genom riktade tröskelsänkningar. Man får till exempel en kraftig rabatt på arbetsgivaravgiften om man anställer någon som är under 26 år. Det är lite märkligt att ni föreslår att den rabatten tas bort – det blir en kraftig skattesmäll – för dem som är under 26 och som försöker få jobb.

Vi för en total politik för jobb som handlar om att möta krisens verkningar med utbyggd arbetsmarknadspolitik och utbyggda utbildningssystem. Vi talar om 23 000 fler platser för nästa år och om 54 000 platser i utökade arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Mycket av detta kommer att täcka in unga människor.

Sedan handlar det naturligtvis om att drivkrafterna för arbete måste bli rätt. Det vi konsekvent gjort är att vi har sänkt skatten för vanligt folk. Jag tror att det är någonting som man inte gillar inom Socialdemokraterna.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 43 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! På statsministerns svar lät det som att ungdomsarbetslösheten minskar – inte ökar mer här trots eller beroende på de åtgärder som ni har vidtagit i Sverige – eller att det blivit fler jobb. Antalet jobb har i stället faktiskt minskat.

När det gäller jobbskatteavdraget, som ju ska vara drivkraften för jobb, har er ordförande i Finanspolitiska rådet, Lars Calmfors, beskrivit vad han menar är jobbeffekter av det: Lönerna kommer att öka i långsammare takt så att de blir lägre än de annars skulle ha blivit, och det är något som på sikt kan ge högre sysselsättning.

Löntagarna ska alltså betala för sina skattesänkningar med lönesänkningar, för annars blir det inga eventuella jobbeffekter. Är det inte i stället så att de enda mätbara effekterna av er politik de här åren är färre jobb, en ökad klyfta mellan pensionärer och löntagare samt orättvisa och ofinansierade skattesänkningar? Det är inte mycket till föregångsland annat än som avskräckande exempel på vad en högerregering i kristid gör!

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har noterat tendensen till att det numera över huvud taget inte finns några referenser till finanskris och lågkonjunktur när Socialdemokraterna beskriver Sveriges utveckling. Det är rätt tydligt för alla andra i världen att nära nog hela världen hanterar effekterna av en mycket svår finanskris och en snabbt ökad arbetslöshet. Det spelar ingen roll om det är en socialdemokratisk eller en borgerlig regeringschef; alla har i princip samma problem. Tyngre drabbas dessutom exportberoende länder som exempelvis Sverige.

Det är en utmaning för oss att se hur vi möter att vi på kort sikt riskerar att förlora kanske 300 000 jobb så att det inte övergår i varaktig arbetslöshet samt att vi lär av misstagen från tidigare insatser som ofta gjorde att det blev för mycket utanförskap av dem. Det är den politik vi för – aktiva åtgärder.

Vi möter här med arbetsmarknadspolitik och med utbildningsinsatser. Det är också väldigt många som nu börjar studera. En hel del av dem räknar vi dessutom som arbetslösa. När vi talar om ungdomsarbetslösheten ska ni veta att hälften av de här ungdomarna är heltidsstuderande, så vi har visat aktivitet. Jag tror att också detta med att göra det mer lönsamt att arbeta för vanligt folk är en viktig ingrediens tillsammans med annat.

Stöd till kulturtidskrifter

Anf. 45 SIV HOLMA (v):

Herr talman! I den befintliga statliga kulturpolitiken ska vi värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den. I

förslag från alliansregeringen vill man ändra och snäva in den kulturpolitiska målsättningen: Kulturen ska vara en dynamisk utmanande obunden kraft med yttrandefriheten som grund.

Låt mig ta kulturskriftsstöden som ett exempel på nyordningen. Från att ha vänt sig till en allmän publik med samhällsinformation samt med ekonomisk, social och kulturell debatt vill man snäva in så att det handlar bara om kulturell debatt samt om analys och presentation inom de skilda konstarternas område.

Det här innebär att samhällskritiska tidskrifter som Bang, Pockettidningen R, Expo med flera kommer att riskera att bli utan stöd. Min fråga är därför: Är stöd till kulturtidskrifter eller presstödet viktigt för att skapa reella förutsättningar för att alla ska kunna använda sig av yttrandefriheten?

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har noterat att en sammanställning visar att när vi har borgerliga regeringar i Sverige ökar kulturens andel av de samlade anslagen. Vår vilja är att försöka förnya vår kulturpolitik, som ju mycket uttolkades i 70-talets miljö, efter de förutsättningar som nu råder.

Det är väldigt lätt att då säga att varje förändring är fel, att allt ska bli vid vad det har varit. Det tror jag är en felaktig utgångspunkt. Jag kan inte bedöma vad det exakta kulturtidskriftsstödet för var och en av dessa publikationer ska vara. Men jag är beredd att försvara en kulturpolitik som utvecklas med sin tid och som inte har som huvudutgångspunkt att stödja för överlevnad om det finns andra möjligheter för kulturtidskrifter att stå på egna ben.

Det är inte en korrekt beskrivning att det är en kulturproposition präglad av att subventioner och stöd försvinner. Så är det inte, utan det är till och med så att det är inom ramen för en växande andel av statens samlade resurser som vi presenterar denna kulturpolitik.

Anf. 47 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Allting är relativt. Beroende på hur mycket de andra områdena minskar kan man på det sättet få kulturens del att öka.

Jag tycker att det är viktigt att värna yttrandefriheten och att skapa reella förutsättningar för alla att använda den. Det är det som det handlar om.

Jag vill gärna ta detta principiellt. Innebär det här förslaget – man vill ju snäva in stödet till kulturtidskrifter – att färre röster så att säga kommer till tals och kommer att höras i kulturdebatten? Och vad vill statsministern göra för att fler ska kunna vara med i kulturdebatten och kunna skriva och göra allt det som gjorts via kulturtidskriftssystemet?

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Återigen: I en del fall kan det vara befogat att kritisera och ompröva. Men jag tror inte att någon skulle skriva under på beskrivningen att det inte saknas bredd och möjligheter att föra en debatt i Sverige. Det må gälla kulturutgångspunkter eller annan form av samhällsdebatt.

Allting är ju inte kopplat till tidskrifter, utan mycket av detta rör sig numera på webben och i Internetmiljö. En hel del ungdomar tycker att vi har ett ålderdomligt synsätt som tror att allting som ska läsas måste läsas i något som man håller i sin hand.

Vi måste kunna vara öppna för att kulturens uttryck och sätt att nå människor kan förflytta sig och inte hävda att den enda kloka tanke vi tänkt tänkte vi på 70-talet och att varje förändring från det är fel. Då hamnar man, menar jag, i den typ av argumentering som jag tycker att Siv Holma har här i dag. Det är möjligt för mig att inom ramen för detta växande stöd göra en del omprövningar av kulturens inriktning.

Uranbrytning i Sverige

Anf. 49 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Sommaren 2006 sade Fredrik Reinfeldt: Miljön är ingen prioriterad fråga för alliansen. Man måste våga prioritera i politik, och miljö- och kulturfrågor prioriterar vi inte.

Vi fick ytterligare ett exempel på det tidigare i veckan när Fredrik Reinfeldt gav besked och sade att han anser att det är logiskt att Sverige öppnar för uranbrytning i samband med att regeringen också vill bygga tio nya kärnkraftsreaktorer.

Det här är en av de största miljöfrågorna ute i landet. Den har fått ganska lite uppmärksamhet här i huvudstaden, men det är väldigt många som vänder sig till mig och är mycket oroade över utvecklingen. Än så länge finns ingen ansökan om att starta uranbrytning, bland annat tack vare ett kompakt motstånd i de berörda kommunerna. Det pågår dock prospektering på 125 platser i landet. 18 kommuner har tydligt sagt nej, och 16 kommuner har inte tagit ställning.

När tycker statsministern att det är lämpligt att öppna en urangruva i Sverige, och hur blir det med det kommunala vetot?

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Eftersom jag 2006, till skillnad från Maria Wetterstrand, var med vid diskussionen med den journalist från vilket detta emanerar kan jag berätta vad som sades. Frågan var: Ska valet 2006 ha miljön som huvudfråga? Jag sade: Nej, jag tycker att det ska vara jobben. Resten är, som vi brukar säga, historia.

När det gäller uranbrytning vill jag bara påpeka att jag inte har ifrågasatt ett kommunalt veto. Jag har inte heller sagt något annat än att det måste bli en arbetsmiljö- och miljöprövning. Men jag står upp för min överenskommelse med den övriga alliansen om att vi avser att förlänga kärnkraftsparentesen. Jag är nämligen så oroad för klimatet och för fossilbränsleanvändningen i Sverige och i världen att arbetet att ytterligare trycka tillbaka fossilbränsleanvändningen måste komma först. Det blir då en förlängd kärnkraftsparentes, som kan öppna för diskussionen att det bränsle som används faktiskt finns också i Sverige och kanske inte bara ska tas från annat håll på jorden. Jag gör det dock inte genom att bryta kommunala veton eller genom att säga att jag inte ska lyssna på vad människor tycker.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 51 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! En bidragande orsak till förvirringen i frågan kan vara att det ges olika besked från olika företrädare för regeringen när det gäller vad överenskommelsen har för betydelse för frågan om uranbrytning. Statsministern säger att det är en logisk följd att öppna upp för och tillåta uranbrytning i Sverige, medan miljöminister Andreas Carlgren för bara några månader sedan sade att det inte finns någonting i överenskommelsen som öppnar upp för ny uranbrytning.

Vi rödgröna har tagit gemensam ställning och sagt att det inte blir någon uranbrytning i Sverige med en rödgrön regering. Vi har också läst underlaget till regeringens energiöverenskommelse och där sett att det inte finns något behov av att bygga nya kärnkraftverk i Sverige för att klara energitillförseln. Sverige kan mycket väl klara av elförsörjningen med hjälp av förnybar energi och effektiviseringar.

Min enkla fråga är: Hur ska ni egentligen ha det i regeringen – på miljöministerns eller statsministerns sätt?

Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Återigen: Vi har öppnat för att investera i och till och med byta ut inom ramen för tio befintliga kärnkraftsaggregat. På det sättet förlängs kärnkraftsparentesen som ett sätt att trycka tillbaka fossilbränsleanvändningen. Parallellt med detta görs stora insatser för att få in förnybar energi. Det är det som gäller. Jag har sagt att jag inte kan utesluta att det i framtiden kan leda till en diskussion om att också det bränsle som vi har i omfattande mängd i Sverige kan komma i fråga. Jag har dock inte ifrågasatt kommunala veton, och jag har inte ifrågasatt att det måste ställas stränga miljö- och arbetsmiljökrav.

Maria Wetterstrand berättar att den rödgröna sidan har givit besked – det blir ingen uranbrytning. Men har ni, alla tre tillsammans, givit besked om kärnkraften? Är ni redo att berätta i vilken takt ni ska stänga ned den svenska kärnkraften? Du påstod ju att ni är överens om att det på intet sätt ska tillåtas att bygga nya reaktorer. Många hör av sig till Maria Wetterstrand, men det här är också en fråga många hör av sig om. Hur ser kärnan i den rödgröna energipolitiken egentligen ut?

Anf. 53 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Eftersom statsministern ställde en direkt fråga tillåter jag ett inlägg till.

Anf. 54 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Vi har en energi- och klimatöverenskommelse mellan de rödgröna partierna som är oerhört tydlig i denna fråga. Vi säger nej till att öppna upp för ett fortsatt kärnkraftsberoende i ytterligare kanske 75 eller 100 år i Sverige, vilket regeringen vill. Det gör vi bland annat för att vi ser att det som behöver göras för att lösa klimatfrågan inte är att bygga nya kärnkraftsreaktorer som i så fall skulle bli klara långt efter det datum då världen måste vända utsläppen nedåt.

Det finns mycket mer att göra när det gäller förnybar energi, och det finns mycket mer att göra när det gäller energieffektivisering. Att i ett sådant läge bestämma sig för att man ska satsa på kärnkraft som skapar

radioaktivt avfall som vi lämnar över till barn och barnbarn att ta hand om i 100 000 år är, menar vi, en ansvarslös politik.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

Anf. 55 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Kära väljare, ni har nu lyssnat på den som kanske blir energiminister i en rödgrön regering. Jag hoppas att alla medlemmar i LO, Pappers och andra förbund hörde svaret: Här gäller nedstängning av svensk kärnkraft. Det får inte satsas och investeras, och någon parentes får inte förlängas.

Det är ett tydligt besked och ett av de viktigaste beskederna inför nästa års val. Det finns en tydlig skillnad mellan hur vi ser på användningen av kärnkraft och hur den av Miljöpartiet företrädde rödgröna sidan ser på den.

*Statsministerns
frågestund*

Arbetslinjen och jobbskatteavdraget

Anf. 56 ANNA TENJE (m):

Herr talman! Min fråga till statsministern rör arbetslinjen och jobbskatteavdraget.

Det fjärde jobbskatteavdrag som regeringen nu har föreslagit i budgeten gör det mer lönsamt att arbeta än att inte göra det. Arbetslinjen ligger fast. I kristider väljer regeringen att satsa på ytterligare skattesänkningar. Detta välkomnar jag, men jag har också träffat många ute på gator och torg som inte riktigt får ihop logiken med att sänkt skatt på arbete ska hjälpa Sverige ur krisen. Vad är ditt svar till dem, Fredrik Reinfeldt?

Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det finns inte en isolerad åtgärd som leder till jobb. Det handlar om attraktivitet att starta företag. Det handlar om de 17 miljarder vi i vårpropositionen ger till kommuner och landsting för att säkra att vi inte förlorar jobb i offentliga verksamheter. Det handlar om en aktiv arbetsmarknadspolitik för att fortsätta att söka jobb. Ingen ska alltså säga att det finns ett ensamt svar.

Varför spelar det roll hur hög skatt man har på arbete? Eller varför lägger vi extra beskattning på alkohol eller koldioxid? Syftet med det är ju att vi vill minska användningen av alkohol och dämpa utsläppen av koldioxid. Högre skatt ger mindre konsumtion. Det är bara det att det funkar på arbete också – högre skatt på arbete leder till mindre arbete, och lägre skatt ökar arbetsviljan och drivkrafterna för eget arbete. Människor märker att de får mer kvar i plånboken och kan påverka sina egna liv.

Vi har riktat in det så att det träffar 4 ½ miljon löntagare. De största effekterna märks för dem som tjänar minst – låginkomsttagare som vårdbiträden i hemtjänst och sjukvård. De har fått en förstärkning med en hel månadslön när vi nu genomför det fjärde jobbskatteavdraget. Detta, tillsammans med det övriga jag nämnde, menar jag ger jobb.

Anf. 58 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Min fråga till statsministern handlar om klimattoppmötet i Köpenhamn. Inför mötet kommer statsministern att spela en otroligt viktig roll, och jag vill börja med att önska all framgång i det arbetet och den uppgiften.

Det försvinner otroligt mycket skog, bland annat tropisk regnskog, varje år. Det är en yta lika stor som England som försvinner. Det är otroligt problematiskt eftersom skogen spelar en så viktig roll vad gäller klimatet och att få ned koldioxidutsläppen. Skogen står för 20 procent, vilket är lika mycket som EU:s utsläpp. Det är problematiskt också för att avskogningen har betydelse för förlust av biologisk mångfald – 70 procent av den biologiska mångfalden finns här.

Mina frågor till statsministern är: På vilket sätt är statsministern beredd att driva på för en gemensam EU-position och lyfta in skogen i klimatförhandlingarna? Bedömer statsministern att REDD-initiativet, REDD plus, som handlar om avskogning, också kommer att komma in?

Anf. 59 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag var på det så kallade REDD plus-toppmötet i New York i förra veckan och var en av talarna. Jag inser alltså fullt väl betydelsen av skog som lösning för klimatfrågan. Det är framför allt Brasilien och Indonesien vi talar om. President Lula kommer till vårt särskilda toppmöte på tisdag, och det kommer att bli en av våra frågor att diskutera just detta: Hur stoppar vi skogsskövlingen i Brasilien? Vi vet nämligen att det är en av våra viktigaste kolsänkor att uppmuntra till mer framväxt av skog och hållbar skogsutveckling.

Vi är beredda att ta det som en del av de finansieringsdiskussioner som nu finns, det vill säga: Hur skapar man ekonomiska tydliga incitament som får stopp på den skogsskövling vi ser? Hur bejakar man över huvud taget – och det är viktigt inte minst viktigt i ett skogstätt land som Sverige – en aktiv skogsvårdande politik och återplantering så att den totala skogsmängden faktiskt växer? Det gör den i Sverige. Återigen: Det är en av våra viktigaste kolsänkor och en av de viktigaste vägarna till att få det riktiga svaret i Köpenhamn.

Åtgärder mot ungdomsbrottslighet

Anf. 60 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Under de senaste veckorna har vi fått uppleva i Uppsala att 200 bilar har blivit förstörda. De har bränts upp eller fått däckens sönderskurna. Vi har upplevt hur hotfulla ungdomsgång bestående av upp till hundra 13-, 14-, 15- och 16-åringar uppträtt mycket aggressivt mot polisen. Vi har upplevt hur en 61-åring som ville stoppa att hans bil blev uppbränd när han skulle till ett bröllop blev nedslagen med en gatsten. Mycket annat har hänt, och det har använts kamphundar.

Nu är frågan hur vi får en ändring på detta. Jag tror själv på familjens betydelse, föräldraansvaret. Naturligtvis är det här också någonting där

det krävs mer polisresurser. Jag vet att regeringen satsar kraftfullt, men tyvärr har statistiken inte förbättrats. Hur kan vi få en ändring på det?

En specifik fråga: Är det inte rimligt att föräldrarna på något vis blir betalningsskyldiga vid sådan här grov skadegörelse? Jag anser det.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 61 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det vi ser i Gottsunda och på en del andra platser i Sverige är en allvarlig signal om att vårt samhälle inte fungerar så bra som vi alla skulle önska. Låt mig också säga det uppenbara: Den som i sena tonåren kastar sten och bränner bilar måste ställa sig frågan: Vill jag att andra ska bete sig så här? Är det här det samhälle som vi vill se utvecklas i Sverige? Rimligen måste man komma till slutsatsen att man inte vill det. Det öppna Sverige, det Sverige där vi inte har den här typen av uttryck är det samhälle vi vill se i alla delar av Sverige.

Jag ska inte påstå att det finns några enkla och snabba svar. Jag vill inte heller påstå att det här är en diskussion som uppkom just nu, utan vi har sett den utvecklingen över tid där vi haft problem med frågor kring integration i vissa förortsmiljöer.

Jag tror att familjen har sin roll, att skolans kvalitet och betydelse inte kan underskattas, men det handlar också om föreningsliv, möjligheter att bli sedd som ung människa, att ha någonting viktigt och vettigt att göra. Det handlar också om rättsväsendet och polisens närvaro. Jag tror på fler poliser som är närvarande över tid och som lär känna ungdomarna. Jag tror som sagt att det finns flera svar, bland annat de som frågeställaren nämnde.

Bankernas bonusprogram

Anf. 62 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Vi har noterat att man, trots att det har varit stora problem inom bankerna, fortsättningsvis tänker dela ut stora bonusar, 5,1 miljarder. Jag såg att finansmarknadsministern för femte gången i rad – jag har räknat – häpnar över detta. Vällovligt är, skulle jag vilja säga, som regeringen har gjort, att ta upp frågan i EU och på G20-mötet. Jag kan ingenting annat säga än att det ligger i linje med vad jag gärna ser att man gör. Men jag tycker att bristen är att regeringen inte gör någonting på hemmaplan. Vi kan inte ha en finansmarknadsminister som häpnar varje gång det händer, utan vi måste se till att vi gör någonting i sak.

Min fråga är: Vad tänker statsministern göra på hemmaplan för att komma till rätta med detta? Jag antar att statsministern inte sitter och väntar på att EU och G20 ska lösa frågan för oss. Det här måste lösas hemma i Sverige, om vi inte vill fortsätta på det här sättet.

Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag är som många andra kund i en bank. Man blir lite upprörd över bonusar. Jag vill gärna säga det. Det är många som jobbar i banker och finansiella institutioner och som inte har höga löner, som sliter hårt och som inte riktigt känner igen sig i sådana här diskussioner. Vi talar om några få befattningshavare som får osannolika summor i form av bonusar.

Vi har redan gjort, vilket Sven-Erik Österberg känner till, en hel del. Vi satte upp en begränsning om man sökte att komma in i det statliga garantisystemet som innebär att vi begränsade möjligheterna till bonusutbetalningar till de fem ledande befattningshavarna i den svenska bank eller finansiella institution som gick in i systemet. Det verkar naturligtvis.

Skälet till att vi inte isolerat i Sverige gör allting är att det inte får den verkan vi avser. Vi måste agera gränsöverskridande. Därför tycker jag också, precis som Sven-Erik Österberg, att det är viktigt att vi får ett genombrott vid G20 och får ett globalt svar med en rad delar för att begränsa bonusutbetalningarna som andel av inkomst, att sådana inte utbetalas vid förlust och att det tas riktiga beslut. Syftet är naturligtvis att komma runt och komma bort från de excesser som vi har sett i historien och som vi tycker oss se återvända. Det tycker jag är det ansvarsfulla sättet att få ett globalt svar, som förhoppningsvis gör att vi slipper se detta i framtiden.

Regeringens miljöpolitik

Anf. 64 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Just nu pågår internationella förhandlingar i Bangkok som ska förbereda klimatmötet i Köpenhamn i december. De här förhandlingarna går tyvärr trögt. Sveriges regering har som ordförandeland i EU ett enormt ansvar i processen fram till mötet i Köpenhamn. För att Sverige ska kunna leda vägen till ett hållbart klimatavtal krävs det att vi är ett föredöme själva. Vi kan inte säga en sak i internationella förhandlingar och göra en annan sak på hemmaplan.

Tyvärr går regeringens politik just nu i många frågor i helt fel riktning. Regeringens nya budget medför att koldioxidskatterna sänks för första gången på 30 år i reala termer. Regeringen har nyligen beslutat att genomföra det dyraste motorvägsprojektet någonsin i Sverige, Förbifart Stockholm. Nu senast framkom det att den svenska isbrytaren Oden används för att leta efter ny olja i Arktis, med regeringens goda minne.

Vid Moderaternas partistämma i slutet av augusti höll statsministern ett tal under rubriken Föregångslandet Sverige. Hur kan det vara förenligt med att vara ett föregångsland att staten sänker miljöskatter och hyr ut sin isbrytare för ökad oljeutvinning?

Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag kommer precis från en lunch och ett samtal om detta med FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon. Han var mycket tydlig och tackade för det svenska ledarskapet i klimatfrågan. Jag vill gärna vidare-sända den hälsningen till Sveriges riksdag eftersom jag menar att det har funnits ett mycket brett stöd för det. Sverige ligger längst fram i världen i användande av klimatskatter och klimatstyrning. Vi har en klimatskatt i form av koldioxidskatt som precis har passerat 1 000 kronor per ton. Det finns tre länder till i Europa som har en sådan, och de ligger på 200. I Kina, Indien och USA som är stora utsläppsländer finns ingen sådan koldioxidskatt.

Då kan man göra som Miljöpartiet och låtsas som att vi inte gör någonting och alla andra är före oss. Jag förstår att det bottnar i någon sorts inhemskt behov, men det har väldigt lite med verkligheten att skaffa. Jag tror därför mer på generalsekreteraren i FN när han tackar oss för vårt ledarskap och för vår fortsatta beslutsamhet att driva på världen för att få ett klimatavtal på plats i Köpenhamn. Det är globala svar som behövs, och vi ska ta vår del av ansvaret.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Kulturstöd

Anf. 66 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Jag vill återkomma till det ämne som Siv Holma tog upp, för jag tycker att det var en anmärkningsvärd nonchalans som statsministern visade i den frågan.

Just nu pågår ett upprop över hela landet, lett av chefredaktörer och kulturchefer, angående det fria ordet. Jag kunde inte i min vildaste fantasi tro att vi i Sverige skulle behöva ha en debatt om yttrandefrihet och yttrandemöjlighet 2009. Det har vi nu med anledning av den proposition som regeringen har lagt fram.

Nu ska alltså staten avgöra vad som är önskvärd kultur- och samhällsdebatt. Oavsett om debatten förs på webben eller i en tidskrift behöver den fria debatten stöd och support.

Tycker inte statsministern att det är obehagligt, rent av pinsamt, att en regering lägger fram ett förslag som innebär att oberoende, men inte sällan för en regering obehagliga, debatter ska tystas ned?

Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tror inte att det är en alldeles korrekt beskrivning av avsikten i kulturpropositionen. Återigen: Man måste ha en möjlighet att reflektera över och utveckla en politik som slogs fast på 70-talet. Jag delar inte uppfattningen att all grund för det fria ordet i Sverige helt är länkad till vilka bidrag vi betalar till olika tidskrifter. Jag tror att frågan är bredare än så. Men jag har inte heller tagit ansvar för att lägga fram en proposition som står i bjärt kontrast till den tidigare förda politiken. Jag har också noterat att det är många som påpekat det. Det är en utveckling och en modernisering, men den bygger i stora drag på kulturpolitiken såsom den har formulerats, med fortsatt stöd till viktiga kulturuttryck i olika delar av den kulturella sfären. Det var det jag försökte ge uttryck för.

Konkurrensutsatt fjärrvärme

Anf. 68 CURT LINDEROTH (m):

Herr talman! Min fråga gäller Fjärrvärmeutredningen. Konkurrensverket lämnade en rapport som var beställd av regeringen tidigare i år om olika åtgärder för att förbättra konkurrensen inom olika områden, bland annat inom fjärrvärmeverken. Det gäller frågan om tredjepartsinträde.

Lyckligtvis har regeringen redan den 22 januari i år lämnat direktiv till en utredning, och den ska vara klar den 30 april 2010. Nu har det

tyvärr gått mer än åtta månader sedan dess, och såvitt jag vet har inte någon utredningsman tillsatts.

Jag hoppas då att herr statsminister, bland alla sina andra tunga plikter, skulle kunna ge en hint till några lämpliga tjänstemän om att vi snabbt får en sådan utredning till stånd. Mer än hälften av uppvärmningen sker genom fjärrvärme i Sverige, så det är många medborgare som önskar detta.

Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Utbyggnaden av fjärrvärme i Sverige är en viktig del i att vi ligger långt framme i klimatfrågan. Det är ett mycket mer klimatriktigt sätt att försörja med värme, inte minst i ett lite kallt land som Sverige. Men det är också viktigt att det inte får bli en monopolsituation. Det är många som irriterar sig på höga priser, som man ibland har möjlighet att ta ut när det gäller energiförsörjning. Det är i den delen vi försöker bryta upp risken för ett sådant monopol.

Frågan är inte bortglömd men ännu inte färdigberedd i Regeringskansliet. Det är därför som utredningen ännu inte är tillsatt.

Skattesänkningarna

Anf. 70 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag har försökt att granska statsministerns uttalanden när det gäller att sänka skatter därför att det ska bli fler jobb. Jag har gått in på Moderaternas hemsida och kunnat konstatera att Moderaterna ända sedan 1921 har krävt sänkta skatter. Det har inte spelat någon roll om det har varit lågkonjunktur, högkonjunktur, om det varit finanskris eller om det har handlat om att bygga ut välfärden, till exempel en skola för alla, bygga ut sjukvården eller äldreomsorgen – ni har alltid krävt sänkta skatter.

När ni senast hade möjligheten att ha statsministerposten, alltså 1991–1994, både inför valet 1991 och efter valet 1994, krävde ni sänkta skatter. Det är alltid sänkta skatter.

Jag hoppas verkligen att väljarna inte går på ert prat om att sänkta skatter är för jobben. Det är klart att det egentligen handlar om det andra, som kommer i bisatser, att ni tycker att vi ska ha mindre välfärd, att var och en ska betala mer själv oavsett om man har möjlighet till det eller inte. Tycker statsministern att det är att ta ansvar för landets ekonomi att nu återigen sänka skatterna när vi har stora budgetunderskott?

Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Om jag får återgälda vänligheten så har väl Socialdemokraterna begärt höjda skatter sedan 1889, så det är väl välkända positioner. Jag vill ändå inskräpa att vi inte sänker skatten hur som helst, utan syftet har varit att hitta en metod som leder till att drivkrafterna för arbete växer.

Vi valde ett jobbskatteavdrag. Ibland kallas det förvärvsavdrag. Det finns i 10–12 länder, de länder som har kunnat uppvisa resultat och kommit längst med att fler får jobb och med att bryta ned utanförskap. Det var det Clinton gjorde i USA och det var det Blair gjorde i Storbri-

tannien. Vi ser en lång rad utvecklade länder som använder just den här tekniken, ett förvärvs- eller jobbskatteavdrag som riktar sig till dem som har förvärvsinkomster. Det gör svart ekonomi vit. Det ökar drivkrafterna för eget arbete. Det har en profil, om man använder det rätt, som mest gynnar dem som tjänar minst. Det är en låginkomsttagarvänlig politik som framför allt ökar drivkrafterna för deltidsarbetande kvinnor eller lågavlönade kvinnor i offentlig sektor.

Om frågan var om jag är beredd att ställa upp för den politiken i fortsättningen är svaret ett rungande ja.

Skyddet av polishelikoptrarna

Anf. 72 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Herr talman! Med risk för att det blir lite tjatigt vill jag ta upp det som hände förra veckan, rånet mot värdecentralen i Västberga. Det har kommit fram en del fakta som jag tycker att vi borde ta tag i från samhällets sida. Då vill jag ställa en fråga men först ge lite bakgrund.

År 2007 tillsatte regeringen en utredning om samhällets helikopter- verksamhet. Där ingick polisflygets helikoptrar. Bland annat diskuterade utredningen polisflygets stationeringar i Sverige. Man tog då bland annat upp den utsatta helikopterns stationering i Myttinge och föreslog att den skulle flyttas. Då var det Bromma som var aktuellt.

Nu har vi hört att regeringen inte tänker göra någonting. Det här är viktiga samhällsfunktioner som vi måste ta ansvar för. Då är min fråga till statsministern: Varför tänker regeringen inte fatta något beslut i frågan om att göra någonting åt polisflyget?

Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Regeringen överväger visst att titta på detta. Men problemet med Bromma, för att ta det exemplet, är att de har ett avtal som innebär att man inte får bedriva flygverksamhet efter kl. 22 på kvällen. Och det är klart att det vore starkt begränsande om meddelandet blev att vid rån på natten ingriper inte helikoptrar. Det öppnar för ny innovativ verksamhet i den organiserade brottsligheten.

Jag vill också påpeka att vi har kraftfullt byggt ut rättsväsendets resurser under denna mandatperiod. Vi talar om 5 miljarder i förstärkta ramar. Det är faktiskt en historisk satsning på fler poliser. Också särskilda insatser har satts samman, och 200 poliser är speciellt avsatta för att agera mot grovt organiserad brottslighet.

Det är väl uppenbart att det här visade att skyddet och säkerheten kring polishelikoptrarna inte var tillräcklig. Men det innebär inte att vi inte har kommit fram till det slutgiltiga avgörandet. Det är klart att dessa diskussioner förs med polis, försvarsmakt och andra involverade.

Skattesänkningarna och jobben

Anf. 74 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Den nuvarande regeringen avskaffade förmögenhetsskatten. Aftonbladet gjorde en granskning för ett tag sedan som visar att

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Statsministerns
frågestund*

det är ett antal herrar som får betala rejält mycket mindre i skatt, 1 miljon i veckan, står det.

Det är alltså så att statskassan dräneras på ca 5 miljarder beroende på det här. 60 procent av förmögenhetsskatten betalades av den tiondel av befolkningen som hade de högsta inkomsterna. De här artiklarna visar på personer som har fått 48 miljoner, 29 miljoner, 25 miljoner, 15 miljoner, 12 miljoner och så vidare i sänkt skatt. Jag tror inte att de här människorna egentligen behöver det för sitt liv och sin välfärd.

Det här känns orimligt när arbetslöshetsprognoserna samtidigt skrivs upp. Man räknar med högre socialbidragsutgifter med 5 miljarder, och antalet fattiga ökar med 30 procent. Så här ser alltså fördelningspolitiken ut i dag.

På vilket sätt ger det här fler jobb? Och tänker statsministern vidta någon form av åtgärder mot den här typen av grundläggande orättvisor i Sverige med stora klyftor?

Anf. 75 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ibland är det bra att man har lite minne. Vi minns den socialdemokratiska förmögenhetsskatten. Det var den som miljonärer betalade men miljardärer var befriade från. Det var en osthyvelsprincip ni hade skapat med en förmögenhetsskatt som godtyckligt och närmast frivilligt betalades av pensionärer som betalat av på sitt hus, medan riktigt rika människor, dem du just visade på bild, inte betalade någon förmögenhetsskatt. Alternativet var att inte bo i Sverige. Man kan ju föra en sådan politik och tvinga människor att lämna landet. Vi tror inte att det är bra för jobb och för investeringar.

Man skulle ha kunnat göra motsvarande uppvisning med den av Göran Persson och Socialdemokraterna borttagna arvs- och gåvoskatten. Det var människor som fick 10, 15, 20 miljoner utan beskattning. Vi kan föra debatten på det sättet.

Ja, jag tror att mer pengar som investeras och stannar i Sverige ger jobb, och jag är beredd att stå upp för en sådan politik. Jag har inte sett något socialdemokratiskt förslag på hur man ska utforma sin förmögenhetsskatt. Jag hör att ni pratar mycket om det, men ni har inget tekniskt färdigt förslag. Därför vet jag faktiskt inte vad ni står för.

Regelkrånglet för företagen

Anf. 76 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Vi har noterat att ett av de vallöften som alliansen gav var att man skulle minska krånglet för företagen. Nu har man efter mycket om och men klarat av det första lilla, lilla betinget. Man har minskat krånglet med 2 procent under perioden 2007–2008. Om man ska se till hela mandatperioden har man väl tvärtom snarare ökat regelkrånglet varje år.

När man detaljgranskar det här kan man konstatera att det är inom en enda sektor som det skett en ordentlig minskning, och det är livsmedelssektorn. Det är positivt i sig. Men nu är det ju så att de flesta företag inte är inom livsmedelssektorn. Inom några sektorer har regelkrånglet ökat ordentligt. Det handlar om transporter, det handlar om hälso- och sjuk-

vård. Exakt vilka regler det är tror jag att varken statsministern eller jag kan reda ut på den här korta stunden.

Min fråga är: Kommer man trots detta att nå sina 25 procent till år 2010? Vad är statsministerns bedömning?

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 77 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har inget färdigt underlag för att ge något färdigt svar på frågan i dag när det gäller det av Sverige formulerade regelminskningsmålet. Det finns också ett motsvarande mål på EU-nivå. Jag kan inte heller i den delen svara på om detta är möjligt.

Ambitionen är tydlig. Vi tycker att vi har gjort en lång rad regel-förenklingar. Många myndigheter och verksamheter är dock måna om att behålla sina regelsystem. Därför är det möjligt att vi inte når så långt som vi hade hoppats. Jag har dock i dag inget underlag för att veta exakt var vi kommer att vara 2010.

Kommunalt veto mot uranbrytning

Anf. 78 PER ÅSLING (c):

Herr talman! Statsministerns uttalande om uranbrytning häromdagen skapade berättigad oro och väckte frågor runt om i landet, bland annat i Storsjöbygden i Jämtland. Jag är tacksam för det klara besked statsministern gav här när det gäller det kommunala vetot, men frågan väcker starka känslor hos människor som är rädda för att det trots det kommunala vetot ändå kan komma tillfällen när prospekteringsbolag ges möjlighet att gå vidare. Det förutsätter givetvis en lagändring.

Vad kan vi göra för att ytterligare stärka det kommunala vetot?

Anf. 79 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har inte ställt i utsikt att det behöver stärkas av det enkla skälet att jag anser att det finns ett kommunalt veto. Det kan inte fungera på annat sätt än att en kommun har rätt att säga ja eller nej till en sådan prospektering.

På något sätt blir det som att vi ska lova saker som bygger på att vi förutsätts ljuga eller inte mena det vi säger. Det är svårt att föra samhällsdebatt på det sättet.

Jag förstår dock Per Åslings fråga. Jag har nämligen läst hur en del ledarredaktioner på tidningar i Västerbotten uttolkar vad jag säger – det vill säga först ger jag ett rakt besked som sedan förvanskas. Denna förvanskning uttrycker man sedan oro för att den möjligen kommer att skapa oro. Det är inte så konstigt eftersom det är en kraftig förvanskning.

Jag har varit tydlig med att gällande lagar respekteras, att arbetsmiljö och miljöfrågor är styrande och att kommunalt veto gäller. Därför finns det ingen grund för denna oro. Vi får dock fortsätta föra en diskussion om hur den riktiga mixen av svensk energi ska se ut i framtiden.

Anf. 80 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Statsministern får gå från ämne till ämne. Min fråga gäller ett av välfärdens kärnområden. På 25 år har det inte etablerats några nya läkarutbildningar i vårt land. Det skiljer Sverige från många andra västländer. Österrike har 40 procent fler läkare och Danmark 60 procent fler läkare än vad vi har i vårt land. I Danmark har det nästan blivit ett bekymmer att det är så många svenska läkarstuderande. Samtidigt ser vi att antalet stafettläkare ökar runt om i landet, framför allt i de landsting där det inte finns någon läkarutbildning.

Är det dags för en reform och en rejäl satsning på fler läkarutbildningar i ett land som saknar läkare och som ligger långt efter omvärlden?

Anf. 81 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Regeringen mötte diskussionen i Köpenhamn och Danmark om att många svenska studenter läser medicin där med att öka antalet platser i svensk läkarutbildning. Det är nu på plats.

Jag har i och för sig sett en del underlag som påpekar att Sverige på sina håll är mycket läkartätt. Som ofta när det gäller samhällsdebatt kan man diskutera detta. Då blir det mer en diskussion om hur effektivt vi använder våra läkarresurser och hur vi får mest möjligt ut ur skattebetalarnas pengar i detta hänseende.

Vi håller med om att det fanns grund för diskussion och oro i denna fråga. Därför utökade vi antalet platser. Jag är dessutom beredd att föra ett samtal som kopplar in effektivitetsdiskussionerna om hur många läkare vi egentligen har i Sverige.

Skattelättnad för pensionärer

Anf. 82 INGE GARSTEDT (m):

Herr talman! Jobbskatteavdraget har varit på tapeten. Många, framför allt pensionärsorganisationerna, tycker att det är orättvist. Varför har statsministern och regeringen valt att kompensera de sämst ställda pensionärerna med ökat bostadsbidrag och lägre skatt? Varför har man inte valt att lägga skattesänkningen rakt över? Det hade uppfattats som rättvisare.

Anf. 83 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Låt oss först slå fast att vi har sänkt skatten för alla pensionärer. Vi har gjort det med särskild tyngdpunkt på de pensionärer som har minst marginaler av det enkla skälet att det ofta från pensionärer och pensionärsorganisationer beskrivs som viktigt att göra så. Varför? Jo, för att vi har de kanske största ekonomiska skillnaderna som finns i det svenska samhällslivet just bland pensionärer. Vi har både dem som har allra minst, den grupp av äldre kvinnor som inte har förvärvsarbetat och därför har mycket låg pension, och dem som förvaltar mycket stora förmögenheter. Att försöka vara pricksäker i en sådan miljö bygger på att man riktar in sig på dem som har de lägsta pensionerna.

Vi har också tagit bort det statliga fastighetsskattesystemet och ersatt det med en kommunal fastighetsavgift. Det har gynnat stora grupper av pensionärer som äger bostäder. Det gäller också en del andra skatteförändringar. Man måste se på hela skattesituationen. Då finner man att vi brett sänkt skatten för alla pensionärer. Jag välkomnar trycket från pensionärer som vill se ytterligare sänkt skatt. I sådan miljö trivs moderater.

Anf. 84 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Med det var dagens frågestund över. Vi tackar statsministern och övriga deltagare.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

10 § (forts. från 8 §) Svar på interpellation 2009/10:15 om utbyggnaden av bredband

*Svar på
interpellationer*

Anf. 85 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Den statistik och de uppgifter om bredband och positioneringar som jag har använt mig av i denna debatt är PTS egna uppgifter. Man har i tabeller jämfört olika länder. Jag kan inte se att det är något fel på denna statistik.

Det är intressant att notera att de satsningar som är planerade i olika länder, som jag tidigare har redogjort för, kommer att ge högre kapacitetsöverföringsmöjligheter för en lång rad länder men inte för Sverige som planeringen ser ut nu. I en lång rad länder har man en officiell strategi med mätbara mål, vilket vi inte har.

Följande står i rapporten från Post- och telestyrelsen: ”En annan utmaning berör kapacitetsproblem. Även om kvaliteten i de svenska bredbandsnäten generellt är god förefaller det finnas begränsningar för användare som är i behov av högre hastigheter. Eftersom efterfrågan på kapacitet sannolikt kommer att öka kraftigt i samband med den framtida tjänsteutvecklingen ser PTS tydliga risker för att dessa kapacitetsbegränsningar får betydligt större inverkan på den svenska bredbandssituationen på lite längre sikt. Stora framtida investeringar kommer att behövas, vilket sannolikt blir mycket tungt att bära för en industri som samtidigt kan förvänta sig att bredbandsmarknadens totala omsättning ökar i en betydligt lägre takt än tidigare.”

Detta stämmer bra med det jag tidigare har sagt. Vi har en stor utmaning framför oss. Det behövs en nationell strategi, mer samordning och mer visionärt tänkande. De pengar som är anslagna i dag, den planering som finns och framför allt den splittring som finns i utbyggnaden av detta är inte acceptabla och löser inte problemet. Vi måste ta tag i detta om vi ska kunna hävda oss konkurrensmässigt och långsiktigt som nation.

Anf. 86 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Peter Hultqvist refererar till ett antal siffror från Post- och telestyrelsen. De siffrorna behöver inte vara fel, men det blir missvisande när Peter Hultqvist blandar äpplen och päron. Det är därför jag har lagt energi på att förtydliga vilka investeringar, mål och strategier man

gör exempelvis i vårt grannland Finland. Jag gör därtill konkreta ekonomiska jämförelser med de insatser som regeringen gör i 2010 års budget.

Det är något som Peter Hultqvist undviker att förhålla sig till. Det är naturligtvis inte oppositionens ansvar. Därför är jag tydlig och säger att vi nu investerar och tillför resurser för att fortsatt utveckla bredbandsutbyggnaden på landsbygden. Vi är mycket medvetna om att det finns delar av landsbygden som marknadens egna drivkrafter aldrig kommer att vara intresserade av.

Det generella är att det är marknadsaktörer som ska tillgodose behovet av IT-infrastruktur. Därför skapar vi bra regelsystem och bättre förutsättningar för konkurrens.

Vi tillför 445 miljoner för bättre utbyggnad, för robustare system och för att man, när man ändå gräver, också lägger ned tomrör. Allt i syfte att utnyttja de tillfällen som ges för att på bästa möjliga sätt utnyttja våra resurser så att vi skapar fortsatt utbyggnad av bra bredbandskapacitet i alla delar av landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2009/10:8 om införande av moratorium rörande hbt-flyktingar från Irak

Anf. 87 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Börje Vestlund har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till att ett moratorium för avvisningar av hbt-personer införs snarast och till att EU:s medlemsländer stoppar avvisningar av hbt-flyktingar till Irak. Börje Vestlund har också frågat vilka åtgärder jag på längre sikt är beredd att initiera för att riksdagens beslut om asyl till personer som förföljs på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet också får genomslag i praktiken.

När det gäller Börje Vestlunds första fråga, om initiativ till ett moratorium för avvisningar av hbt-personer, vill jag hänvisa till mitt svar den 10 september 2009 på Börje Vestlunds fråga om införande av moratorium rörande hbt-flyktingar från Irak (2008/09:1195). Enligt utlänningslagen är en person att anse som flykting om han eller hon på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till viss samhällsgrupp känner välgrundad fruktan för förföljelse. Det som avgör om en asylsökande ska få stanna som flykting är om han eller hon, mot bakgrund av de individuella omständigheterna i det enskilda fallet, riskerar förföljelse. Omständigheterna utgörs av den asylsökandes egen berättelse tillsammans med vad som är känt om förhållandena i hemlandet. Migrationsverket och migrationsdomstolarna gör en samlad bedömning av de uppgifter som framkommer i ärendet.

Självklart ska den svenska regeringen fortsätta att driva frågor om hbt-personers grundläggande rättigheter i EU-sammanhang men det är varje medlemsstats ansvar att fatta beslut i enskilda asylärenden. Det bör dock uppmärksammas att sexuell läggning omnämns som exempel på en särskild samhällsgrupp i det så kallade skyddsgrundsdirektivet, det vill säga Europeiska rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om

miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet.

Vad gäller frågan om att bevilja asyl till personer som förföljs på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet så utgår jag från att Migrationsverket och domstolarna tillämpar den aktuella bestämmelsen på ett korrekt sätt. Som jag tidigare nämnt har regeringen anvisat Migrationsverket att i utbildnings- och kompetenshänseende uppmärksamma hbt-personers situation. Mot den här bakgrunden ser jag inte att det föreligger behov av åtgärder från min sida.

Anf. 88 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Även om statsrådet knappast har svarat på mer än möjligen den första av mina frågor säger statsrådet ändå något i sitt bristfälliga svar: Jag vill inget göra. Jag kan inget göra. Jag ska inte göra något.

Jag vill påstå att det svaret har vi fått i denna kammare varje gång dessa frågor har varit uppe till debatt oavsett vilken politisk hemvist migrationsministern just då har haft.

Statsrådet anför att han har gjort allt som står i hans makt. Ändå, migrationsministern, skickas homosexuella tillbaka till Irak där vi vet att de i dag förföljs, torteras och dödas. Migrationsministern vill inte göra något åt situationen. Säg det så är statsrådet åtminstone ärlig.

Herr talman! I början av 80-talet blev jag aktiv i den svenska hbt-rörelsen. Då var mordandet, torterandet och förföljandet en vanlig företeelse i Iran. Det är så än i dag. Då var man faktiskt modig när man vågade ta upp de här frågorna i kammaren. Vpk:s Jörn Svensson, till exempel, ställde precis de frågor om Iran som jag i dag har ställt i min interpellation. Redan då svarade den dåvarande invandrarministern: Jag kan inget göra. Jag vill inget göra. Jag ska inte göra något.

Nu, snart 30 år senare, har vi samma fråga och svaret är detsamma, trots att vi har fått en lagstiftning som tydligt säger att sexuell läggning är en egenskap som ska tolkas som samhällsgrupp enligt flyktingbestämmelserna.

Trots den skärpningen av lagstiftningen väljer Migrationsverket att bortse från lagstiftarens vilja när det gäller just sexuell läggning. Migrationsverkets tolkning av lagstiftningen är minst sagt underlig. Jag vet inget annat område där man är ut och är in tillåter en myndighet att bortse ifrån vad lagstiftaren uttryckligen har begärt vid en ändring av lagen.

Jag erkänner gärna att det finns ett försvar för tidigare invandrar- och migrationsministrar, även om det är litet. De hade inte en så tydlig lagstiftning som den här regeringen har.

Såvitt jag minns var statsrådet ledamot av socialförsäkringsutskottet och stod bakom majoriteten för vad som uttalades om utlänningslagen i utskottet. Jag vill hävda att statsrådet och ingen annan har det fulla politiska ansvaret för att svensk lagstiftning följs.

Nej, statsrådet vill inte medverka till moratorium. Då är frågan hur många hbt-personer som ska förföljas, torteras och dödas innan migrationsministern förstår att detta är ett stort problem. Ministern säger ju att

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Svar på
interpellationer*

han noga följer frågan. Hur många ska dödas innan migrationsministern är beredd att göra några förändringar?

Sverige är nu ordförande i EU. Vi vet alla att statsrådet arbetar hårt för att få till stånd en politisk överenskommelse angående en gemensam asylpolitik. Jag önskar statsrådet lycka till med det arbetet. Frågan är om hbt-flyktingar är något som finns på dagordningen och i förhandlingarna. Är den svenska attityden även i de här fallen: Jag kan inget göra. Jag vill inget göra. Jag kommer inte att göra något.

Slutligen vill jag fråga statsrådet: När kommer hbt-personer att få genomslag i Migrationsverkets praxis?

Är det inte snart dags att bryta devisen: Jag kan inget göra. Jag vill inget göra. Jag kommer inte att göra något.

Anf. 89 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag tycker att det här är angelägna och viktiga frågor.

Innan jag går in på dem ska jag göra en reflexion över Börje Vestlunds engagemang här i kammaren. Det är bra att man tar upp frågor för diskussion och debatt. Det är bra att man försöker utveckla en migrationspolitik och en asylpolitik som så många människor som möjligt här i landet kan stå bakom.

Det är min uppfattning som migrationsminister att det därför också är viktigt att arbeta med skyddsgrunderna.

Att, som Börje Vestlund gör från talarstolen, påstå att den här regeringen – jag vet inte hur det har varit med tidigare regeringar – har haft som mantra att inte göra något är att inte tala sanning.

Vi arbetar inom Europeiska unionen mycket tydligt för att skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem där personer som är i behov av internationellt skydd har tillgång till en effektiv rättsprocess.

Sverige har en viktig roll när det gäller att föra fram hbt-personers rättigheter i dessa sammanhang. Det är också en roll som Sverige kommer att ta.

Vi har också i detta sammanhang arbetat för att vi ska slå vakt om den ordning som vi har i Sverige där det är personers individuella asylskäl som bedöms. Det är bara bra att Börje Vestlund förklarade att han står bakom den ordning som riksdagen röstade igenom 2005/06. Jag önskar att man kunde säga samma sak om Socialdemokraternas tilltänkta samarbetspartner i Miljöpartiet och Vänstern som inte alls är intresserade av ett gemensamt europeiskt asylsystem, vilket skulle ge fler människor skydd. De är för den delen inte heller särskilt intresserade av att stå upp för den ordning med migrationsdomstolar som vi har i Sverige.

Vad har förresten hänt sedan vi fick en ny regering, Börje Vestlund? Det är ganska mycket på det här området, jämfört med tidigare, när det gäller hbt-frågorna. Regeringen anvisade till exempel i Migrationsverkets regleringsbrev för 2007 – det var en av mina första åtgärder som statsråd – att verket i utbildningshänseende särskilt skulle uppmärksamma frågor som rör hbt-personer. Ett sådant uppdrag hade verket aldrig tidigare haft.

Det skulle vara intressant att höra Börje Vestlunds reflexion över detta eftersom han också ingick i riksdagen under den förra mandatperioden och också under mandatperioden dessförinnan, om jag inte minner mig.

Vilka initiativ tog Börje Vestlund som riksdagsledamot och hans parti för att det i Migrationsverkets instruktioner skulle framgå att man skulle utbilda sig självt på detta område, så att de tjänstemän som ytterst faktiskt är ansvariga för att pröva asylärenden har rätt kompetens på detta område?

Alltnog, nu har verket ett sådant uppdrag, och man är också ålagt att återkomma till regeringen för att tala om hur man arbetar. I regleringsbrevet för 2008 anvisade regeringen att Migrationsverket skulle redovisa detta arbete. För 2009 vill regeringen se hur verket analyserar sitt kompetensbehov i frågor om grupper som kan vara särskilt utsatta, däribland hbt-personer.

Mitt intryck som statsråd är att Migrationsverket har kommit långt i arbetet med hbt-frågorna och att verket har ett i grunden gott samarbete med frivilligorganisationer som är engagerade i villkoren för asylsökande hbt-personer.

Jag träffar själv RFSL regelbundet och för en dialog med dem. Men det kanske är ännu viktigare att verket träffar den typen av organisationer och tar intryck av vad de säger, tycker och tänker.

Min förhoppning är att vi ska kunna fortsätta att driva dessa frågor aktivt under mandatperioden. Det är, eftersom Börje Vestlund frågar vilket ansvar jag har, ett ansvar som jag tänker ta fullt ut, och jag har här inför kammaren redovisat att regeringen uppenbarligen har gjort väsentligt mycket mer bara under de första åren som vi har styrt Sverige än vad förutvarande regeringar har lyckats åstadkomma. Jag väntar, som sagt var, på Börje Vestlunds reflexioner kring detta.

Anf. 90 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag hade inte förväntat mig någonting annat av statsrådet eftersom statsrådet alltid i alla svar säger: Vi gör väldigt lite, men ni gjorde minsann mycket mindre.

Det är precis vad statsrådet säger i svar efter svar. Det blir man inte speciellt mycket bättre på.

Jag har här redovisat ett problem som statsrådet inte är omedveten om, och ändå skickar man tillbaka hbt-personer att torteras, förföljas och dödas. Detta gör man medvetet från den svenska regeringen. Någon annan tolkning kan jag inte göra hur gärna jag än skulle vilja.

I svaret på min interpellation har man fortfarande devisen: Jag kan inget göra, jag vill inget göra, och jag kommer inte att göra något.

Sedan kan man utbilda hur många som helst i hbt-kunskap eller kring hbt-personers situation om det inte får något genomslag. Det har nämligen inte fått något genomslag i detta fall sedan Jörn Svensson stod och diskuterade dessa frågor på 80-talet.

Herr talman! Jag har hållit på med dessa frågor i 30 år, och ändå är situationen densamma, oavsett vilket namn eller vilken politisk färg som den aktuella migrationsministern har haft. Folk skickas tillbaka för att torteras, förföljas och mördas.

Det påstås att man har kommit långt, men man har inte kommit så långt på Migrationsverket att man har ändrat hur man bedömer dessa fall, utan fortfarande skickar man tillbaka människor.

Jag tycker också att det är utmärkt att man för en dialog, både att statsrådet för en dialog och att Migrationsverket för en dialog. Men om man inte tar in det som man får till sig och omvandlar detta till någonting praktiskt politiskt betyder den här dialogen inte någonting. Då har den inte haft någon verkan.

Jag gör vad jag kan på min sida för dessa frågor eftersom jag är ganska trött på att höra den devis som vi har hört i så många år: Jag vill inget göra, jag kan inget göra och jag kommer inte att göra någonting.

Jag ska kommentera en sak som jag inte hann kommentera i mitt första anförande. Jag tycker att det är utmärkt att Jan O Karlsson och Barbro Holmberg fick igenom att sexuell läggning är en särskild samhällsgrupp enligt det skyddsgrundsdirektiv som vi i dag arbetar efter.

Jag har inte sett någonting om hbt-personer i Stockholmsprogrammets handlingar eller i handlingarna till riksdagens EU-nämnd, och jag brukar kasta ett getöga extra när det gäller just flyktingfrågor. Men jag har inte sett någonting om hbt-personer där. Det är en massa prat från talarstolar och i vackra tal. Men när kommer vi att se en förändring av politiken? Det har vi inte sett än. Det är prat och prat och prat, men det gäller knappast de personer som riskerar att utvisas från Sverige därför att man säger: Jag vill inget göra, jag ska inget göra och jag kommer inte att göra någonting.

Anf. 91 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det är, som sagt var, en intressant diskussion, i synnerhet när motdebattören inte alls tar intryck av det som man säger eller bekvämar sig med att följa huvudspåren i debatten.

Man kan utbilda hur många som helst, säger Börje Vestlund. Jag skulle vilja säga att det är ett kavat uttalande i dessa sammanhang, lite för kavat enligt min mening.

Först och främst har vi självständiga myndigheter och domstolar i det här riket. Det är inte riksdagen eller regeringen som med fjärrkontroll bestämmer vem som får lov att stanna och vem som får avslag på sina asylansökningar. Det handlar om rättsprocesser, Börje Vestlund. Det är just det som den nya ordning som vi införde i bred politisk enighet i den här kammaren befäster.

Om detta ska kunna fungera på ett bra sätt måste de tjänstemän som är satta att pröva asylansökningar ha korrekt utbildning. Det är därför som denna fråga är av central betydelse.

Det är bra, säger Börje Vestlund, att den tidigare socialdemokratiska regeringen lade fram en proposition som vann gehör i riksdagen, också den med bred politisk förankring, om att sexuell läggning skulle vara en skyddsgrund. Men uppenbarligen hade man sedan inte mod nog, kraft nog eller vilja nog – för att använda ett mantra – att ge Migrationsverket i dess regleringsbrev ett ansvar för att utbilda sin personal. Det var vi som gjorde detta.

Det händer ingenting, säger Börje Vestlund. Låt mig då få tala om vad som står i Migrationsverkets årsredovisning från 2007, alltså efter bara det första året med borgerligt styre, för att visa på skillnaden. Man har genomfört utbildningar om könsperspektiv och hbt-frågor med kompletterande utbildning om sexuell läggning och samarbete med RFSL i

samtliga utbildningar. Tidigare har ungefär 400 personer genomgått utbildningen, och nu ökar antalet ytterligare.

Jag tycker att det kan vara värt att peka på detta. Om man inte är intresserad av vad myndigheterna faktiskt gör för att förändra sin utbildningskapacitet och innehållet, kunskaperna och kompetensen hos de människor som är satta att bedöma dessa ärenden då har man inte förstått var problemet ligger.

Jag är fullt villig att fortsätta diskussionen om hur vi ska få ett genomslag i bedömningarna för dessa frågor. Jag tror att det är ganska svårt att tro att man kommer någonstans om man inte ser på utbildningsbehovet hos Migrationsverkets personal. Det är inte alldeles enkelt. Det är det aldrig när det gäller att bedöma asylfrågor. Det är inte alldeles enkelt att få människor att berätta att de kanske är i den situationen att de omfattas av hbt-perspektivet. Det kanske inte är helt lätt att få människor att tidigt i asylprocessen tala om den egentliga anledningen till att de söker skydd i Sverige.

När man talar om dessa frågor borde man egentligen, tycker jag, ha lite mer respekt för de svårigheter man ställs inför när man ska försöka avgöra trovärdigheten, för det är ju trovärdigheten som ligger till grund för bedömningen huruvida någon får asyl i Sverige eller inte.

Det är, som sagt, en intressant debatt och diskussion som Börje Vestlund har dragit upp här, men jag skulle önska att man var lite mer nyanserad och inte som ett mantra fortsatte att upprepa att det inte händer någonting, att det inte görs någonting och så vidare. Det är uppenbart för alla som kan läsa innantill att det i Migrationsverkets regleringsbrev och återrapporteringar samt i regeringens instruktioner framgår att det hänt väldigt mycket, och det fortsätter att hända saker och ting. Det tycker jag är den viktiga slutsatsen så här långt i debatten.

Anf. 92 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! När det gäller den senaste lagstiftningsomgången var hela utskottet mycket noga med att säga att – låt mig läsa innantill vad jag skrev i min interpellation – ”utskottet ansåg att redan det förhållandet att personen levtt öppet som homosexuell i Sverige torde kunna innebära en risk för avslöjande och därmed förföljelse i hemlandet, till exempel om det finns personer som av någon anledning vill skada honom eller henne”. Så sade vi i utskottet, och det måste ha varit ett uttryck för politisk vilja. Där var vi överens, och vi trodde att vi skulle få en lagstiftning på plats så att vi slapp den här typen av debatter.

Migrationsministern säger att man gjort jättemycket, bland annat utbildat personal vid Migrationsverket. Det är i och för sig jättebra, men det måste också få genomslag. Om det inte får genomslag i praxis, i hur man hanterar ärendena, måste vi fundera på om vi kan förbättra lagstiftningen. Det är vad vi brukar säga när myndigheter inte gör som vi tänkt att de ska göra. Jag vet ärligt talat inte hur vi skulle kunna förändra lagstiftningen på det här området; jag tycker att vi har en bra lagstiftning som går längre än i många andra länder, och trots detta fungerar det inte. Migrationsministern säger att man har utbildat personal. Ändå förföljs, torteras och mördas hbt-personer i länder dit de utvisas.

Därför, menar jag, kvarstår mantrat jag vill inte, jag kan inte, jag kommer inte att göra något. Det kvarstår i detta sammanhang, herr tal-

Prot. 2009/10:9
1 oktober

Svar på
interpellationer

man, och efter denna debatt kan jag bara konstatera att när det gäller hur man hanterar frågorna från Migrationsverkets sida har inte mycket hänt sedan 80-talet. Mycket har inte hänt.

Anf. 93 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag vill tacka Börje Vestlund för en intressant debatt. Den har med all önskvärd tydlighet visat hur viktigt det är att vi återkommande funderar igenom vad vi från riksdagens och regeringens sida egentligen vill uppnå när det gäller asylprövningsprocessen.

Jag skulle därför i detta sammanhang vilja peka på Utvärderingsutredningen som har granskat det beslut som riksdagen fattade om att skapa en ny ordning för hanteringen av asylärenden, den nya instans- och processordningen. Den avlämnade sitt slutbetänkande till mig i juni. Utvärderingsutredningen slår med all önskvärd tydlighet fast att vi fått en mer rättssäker ordning i vårt land när det gäller att pröva asylärenden och att riksdagen fått exakt det som man beställde. Detta framgår mycket tydligt från utredningens sida. Sedan finns det naturligtvis ingenting som är så bra att det inte kan bli bättre. Man måste vara ödmjuk inför dessa frågor.

Till Börje Vestlund vill jag säga att vi nu skapat en ordning där individuell prövning ligger till grund för huruvida man får stanna i Sverige eller inte. Det innefattar även de personer som anför skäl som är relaterade till sexuell läggning, som är föremål för denna interpellationsdebatt, könsrelaterad förföljelse eller vad det än månne vara.

Också Migrationsverket har varit mycket tydligt i detta sammanhang. Inte minst gäller det rättschefen Mikael Ribbenvik som den 27 augusti uttalade sig i dessa frågor och sade: ”Vi har ingen laglig möjlighet att säga att alla homosexuella från Irak ska få uppehållstillstånd. Vi måste pröva varje ärende individuellt. Men, utan att föregripa denna prövning, har jag väldigt svårt att se att någon homosexuell från södra och centrala Irak inte skulle ha rätt till skydd i Sverige.”

Det kan efter alla de stora orden i talarstolen vara värt att reflektera över hur Migrationsverket ser på dessa frågor. Det har varit viktigt att understryka, och jag tackar, som sagt, interpellanten för möjligheten att kunna framföra regeringens syn i dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2009/10:9 om tvåårsregeln i utlänningslagen

Anf. 94 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kvinnor, som ännu inte beviljats permanent uppehållstillstånd och som misshandlats av sin partner, får stanna i Sverige och vilka åtgärder jag avser att vidta för att dessa kvinnor får nödvändigt skydd och stöd. Hon har också ställt motsvarande frågor beträffande barnen till dessa kvinnor.

Enligt 5 kap. 16 § utlänningslagen får en utlänning som under en tvåårsperiod har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning beviljas ett permanent uppehållstillstånd om förhållandet fortfarande består.

Bestämmelsen innehåller dock en särskild skyddsregel. Enligt regeln får nämligen fortsatt uppehållstillstånd ges, trots att förhållandet har upphört före tvåårsperiodens utgång, om det har upphört främst på grund av att utlänningen, eller utlänningens barn, i förhållandet har utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid.

Genom en lagändring i juli 2007 tydliggjordes socialtjänstens ansvar för att våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld får det stöd och den hjälp de behöver. Detta ansvar gäller oavsett om tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd har beviljats kvinnan och barnen. I samband med lagändringen fick dessutom Socialstyrelsen en rad uppdrag som syftar till att öka kunskapen om och kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Som en del i ambitionshöjningen och kvalitetsutvecklingen förstärktes också tillsynen av socialtjänstens arbete på det här området.

Även rättsväsendet, särskilt polis och åklagare, har en viktig roll i att skydda och hjälpa dessa kvinnor och barn. Den stora satsning regeringen genomför under mandatperioden genom handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor innehåller en rad åtgärder som bidrar till att stärka skyddet för bland annat denna grupp.

Anf. 95 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Jag vill tacka migrationsminister Tobias Billström för svaret. Ministern har redogjort för vad utlänningslagen 5 kap. 16 § innehåller samt för en lagändring som tydliggör socialtjänstens ansvar när det gäller våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnar våld. Tyvärr har ministern missat att den grupp kvinnor och barn som jag lyfter fram i min interpellation befinner sig utanför alla samhällets skyddsnet. De kvinnor som importeras hit kommer sällan i kontakt med svenska myndigheter. Därmed är de inte heller aktuella hos socialtjänsten. De är mycket isolerade, och deras enda kontakt och sociala nätverk är den man som också misshandlar dem.

Den lagändring som gjordes 2007 innebär enligt ministern en förbättring. Det kan dock ifrågasättas utifrån perspektivet att Roks nyligen kommit med en rapport som beskriver dessa kvinnors situation. Min fråga är vad ministern har att säga om Roks rapport *Täckmantel: äktenskap. Kvinnojourernas erfarenhet av fru-import*, utgiven 2009.

Rapporten visar att kvinnojourerna kommit i kontakt med ett antal kvinnor som varit utsatta för olika former av kränkning och våld. Det är kvinnor som varit i Sverige i två år. Deras uppehållstillstånd under denna tvåårsperiod är reglerad. Under 2008 kom kvinnojourerna i kontakt med sammanlagt 515 kvinnor varav 99 hade fått barn med den man de gift sig med och 92 hade barn sedan tidigare.

Rapporten visar att situationen för dessa kvinnor och barn är ohållbar trots den lagändring som gjordes år 2000 och trots en lagändring som ministern hävdar har gjorts och som skulle innebära en förbättring.

De kvinnor som jourerna möter har ofta beviljats ett tillfälligt uppehållstillstånd som antingen gäller eller har gått ut. Det innebär att vissa av

dessa kvinnor vistas illegalt i Sverige. Det begränsar starkt deras möjlighet att få hjälp och stöd från det svenska samhället. Kvinnornas ytterst svåra situation blir då värre på grund av språksvårigheter och på grund av att de inte vet hur det svenska samhället fungerar. De vågar inte ta sig till myndigheter. De har i princip ingen som de kan vända sig till förutom den man som dessutom misshandlar dem. De behöver stöd i form av pengar. Ekonomin är väldigt viktig för dessa kvinnor. De behöver tak över huvudet. De har bara mannen att vända sig till. Det är en ohållbar situation. Därför borde jourerna, myndigheter och frivilliga organisationer uppmärksamma situationen för dessa kvinnor.

Då är frågan fortfarande: Vad anser ministern om den lagändring som gjordes, bland annat tack vare Vänsterpartiets arbete? Den nuvarande oppositionen har i årtal försökt att förändra detta så att det i stället för att kommunerna ”bör” står att de ”ska” ta hand om de här kvinnorna.

Anf. 96 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det är en angelägen och viktig fråga som lyfts fram i den här interpellationen. Jag vill börja med att slå fast att regeringens position är mycket tydlig när det gäller detta. Om vi har en situation där en kvinna blir misshandlad av sin man ska denna kvinna, oavsett om hon är svensk medborgare eller har tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd, naturligtvis kunna vända sig till myndigheter och få skydd på olika sätt. Det handlar dels om det arbete som bedrivs av polis och åklagare – den person som misshandlar ska naturligtvis lagföras – dels om socialtjänsten och det arbete som man bedriver på kommunal nivå för att till exempel hjälpa de här kvinnorna till ett skyddat boende eller motsvarande.

För en kvinna som befinner sig i landet med ett uppehållstillstånd, det må vara tillfälligt eller permanent, kan situationen vara mer komplicerad. Jag är glad att Amineh Kakabaveh i sin interpellation och i sitt anförande visar hur komplex situationen kan vara för den som kommer till ett land och inte har kunskap om hur vårt samhälle fungerar.

Det är också därför som riksdagen i bred enighet beslutade att skapa en sådan skyddsbestämmelse som tas upp i interpellationen. Regeringen har studerat det här. På regeringens uppdrag har verket förra året avlämnat en rapport om tillämpningen av bestämmelsen. Statistiken visar mycket tydligt att andelen bifall i förlängningsärenden generellt är mycket hög. Den är mellan 97 och 98 procent. I princip alla som lämnar in en ansökan får bifall. Antalet ärenden där våld och kränkning har åberopats som grund för ansökan är dock få. Därför anser regeringen att det är viktigt att vi följer upp utvecklingen och statistiken på det här området.

Amineh Kakabaveh hänvisar också till Roksrapporten som beskriver de här kvinnornas utsatta situation och ställer sig frågande till att Migrationsverket inte redovisar statistik angående relationer som avslutas innan det tillfälliga uppehållstillståndet gått ut.

Mitt svar på den här frågan är ungefär likadant som det jag nyss gav, det vill säga att de här kvinnorna befinner sig i en mycket utsatt situation. Just därför är skyddsbestämmelsen, som ger möjligt till tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd, så viktig för att de här kvinnorna ska kunna bryta upp ifrån förhållande och ändå ha möjlighet att få fortsatt uppehållstillstånd. Regeringen tycker därför att det är viktigt att följa upp

statistiken på det här området och se till att de människor som blir utsatta för kränkningar och misshandel – och en del kvinnor har kanske dessutom barn med sig i förhållandet – kan få ett skydd som är värdigt det här landet. Det är viktigt och angeläget att hitta en balans i de här frågorna, och det strävar jag som migrationsminister och regeringen som helhet efter.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 97 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Det är glädjande att regeringen inser att det här är ett problem. Man kan inte bara hänvisa till att de här kvinnorna och deras barn är individuella problem, utan detta är ett samhällsproblem. Om mänskliga rättigheter, kvinnokonventionen och barnkonventionen ska gälla här i detta land måste de gälla alla som bor här och har fått någon form av uppehållstillstånd, tillfälligt eller tillsvidare.

Många av mina frågor handlar också om deras barn och det skydd de får. Tyvärr kan man likställa de här barnens situation med apatiska barns situation. Deras familjer har inte någonstans att vända sig, och de blir därför självdestruktiva.

Som ordförande för Varken hora eller kuvad och som socionom har jag kommit i kontakt med många kvinnor. Från juli och fram till nu har jag kommit i kontakt med fyra kvinnor i Norrköping, Göteborg och här i Stockholmstrakten som har bott här i två år. De ansöker om och om igen hos Migrationsverket, men de blir inte trodda. De här kvinnorna kan inte återvända till sina hemländer. I många delar av världen är det så att har man en gång gift sig betraktas man som andrahandsinvånare, inte bara som kvinna utan också som oskuld. Man tar helt enkelt med sig skam och skuld till familjen. Hon bedrar familjen. Därför är det väldigt svårt för de här kvinnorna. De blir stigmatiserade. De mår dåligt. De begår självmord. Det har många gånger hänt att de här kvinnorna skickas hem. Man har faktiskt lyckats.

Jag har haft kontakt med en tjej från Irak. Mannen har tagit ifrån henne passet och skickat hem henne men inte sagt något till familjen. Den kurdiska regeringen i Kurdistan har gett den här tjejen möjlighet att komma tillbaka, annars skulle hon bli mördad av sin egen familj. Hur ska hon kunna lämna sin man? Mannen kan hitta på massor av versioner på hur han har tagit hand om henne, och hon vill inte stanna i detta land.

Dessutom finns det svenska män som åker till Sydostasien och hämtar unga kvinnor som oftast är 30 år yngre än männen. Ingen vet hur de lever i detta land. Jag har kommit i kontakt med män som inte har ägt ett telefonabonnemang eller haft en lägenhet, men de har haft möjlighet att hämta en kvinna från Sydostasien eller andra delar av världen. Detta är ett samhällsproblem. Myndigheterna måste ta ansvar för detta.

De här kvinnorna söker lyckan. De har inga möjligheter i sina hemländer. Det gäller framför allt om de har barn från tidigare äktenskap. De söker sin lycka, och de tror att de kommer att bli lyckliga via den man de gift sig med. De kommer från ett helvete till ett annat helvete. Jag har själv gråtit med dem många gånger när de beskrivit sin situation. De har bott i detta land i flera år och har inte ens kunnat gå till skolan därför att mannen styr dem. De kan inte ens gå till sfi och lära sig det svenska språket som är den enda nyckeln till samhället. Det är därför situationen är bedrövlig och ohållbar. Man måste förbättra detta.

Anf. 98 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det är många aspekter som Amineh Kakabaveh tar upp. Det är inte helt lätt att reda ut det. Jag tror att de allra flesta som läser den här interpellationen utgår ifrån att vi pratar om ett redan etablerat förhållande, det vill säga någon som till exempel har sökt asyl, kommit till Sverige och tagit med sig eller fått med sig sin partner hit via anhöriginvandring. Till det kan man naturligtvis påföra de exempel som Amineh Kakabaveh nu tar upp om svenska medborgare som finner kärleken i vissa fall och i andra fall kanske har dolska avsikter och som har utnyttjat systemet med anhöriginvandring på plats här i Sverige.

Men efter att ha lyssnat på de argument som Amineh Kakabaveh tar fram ser jag inte att det finns någon större åsiktsskillnad mellan oss två i sammanhanget. Vi tycker båda två att det är viktigt att tvåårsregeln i utlänningslagen tillämpas. Vi är båda två intresserade av att få reda på hur tillämpningen av bestämmelsen ser ut.

Jag har här redovisat vad verket har sagt i den rapport som det överlämnade till regeringen förra året. Där visar statistiken att andelen bifall generellt i förlängningsärenden är mycket stor – mellan 97 och 98 procent. Det innebär att i princip alla som lämnar in en ansökan erhåller ett uppehållstillstånd.

Men ärendena där våld eller allvarlig kränkning har åberopats som grund för ansökan är få. Det kan finnas många olika anledningar till detta. Ett problem kan vara det problem som ibland finns med mörkertal generellt, det vill säga att man inte vill eller kan uppsöka myndigheter för att framföra sin sak. Det är i första hand polisen i ett misshandelsärende, socialtjänsten om det handlar om andra typer av problem eller båda myndigheterna. Jag har ingen annan uppfattning än Amineh Kakabaveh om att en av grunderna för detta kan vara brister i svenska språket eller förståelse för hur det svenska samhället fungerar.

Detta borde rimligen leda till slutsatsen att det är ännu viktigare att man fullföljer regeringens handlingsplan som ska bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Denna handlingsplanen har sin grund i regeringens skrivelse från 2007.

Det gäller naturligtvis även det arbete som regeringen har satt i gång med att se till att polisen får mer resurser och ett uppdrag att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Detta måste få ett genomslag. Det står dessutom i handlingsplanen att polisens arbete ska ske i nära samverkan med kvinnojourer och sociala myndigheter.

Allt detta leder i varje fall mig till slutsatsen att det allra viktigaste som vi kan göra som ansvarstagande förtroendevalda är att stå upp för det arbete som redan har påbörjats. Vi ska stå upp för principen om att den som är hotad och den som utsätts för våld i en relation ska kunna uppsöka myndigheterna och få den hjälp som behövs.

I grunden är det varken en förändring av lagstiftningen när det gäller utlänningslagen eller, för den delen, tillämpningen av bestämmelserna som kanske i första hand utgör svaret på de problemen. Men det hindrar inte att vi från regeringens sida kommer att följa upp den statistik som redan finns på bordet och den som kan tillkomma över hur Migrationsverket tillämpar den så kallade tvåårsregeln i utlänningslagen.

Anf. 99 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Problemet är att detta handlar om två olika saker. Den handlingsplan från regeringen som finns nu gäller de kvinnor som kan samhället och som har någon möjlighet att kunna hävda sig gentemot åklagare, polis, sin egen man och sociala myndigheter eller kvinnojourer.

Men den andra gruppen av kvinnor tillhör inte dessa. De är utanför. Tyvärr visar erfarenheterna detta. Det finns inte någon nyare rapport än den som Roks gjorde under sommaren. De fallen kommer. Jag är inte den enda socionom eller människorättsaktivist som kommer i kontakt med dessa kvinnor. Nästan alla som jobbar frivilligt med kvinnor eller på annat sätt utanför socialtjänsten kommer i kontakt med dessa kvinnor.

Problemet är att vi fortfarande har en lag som reglerar tvåårsregeln. Mannen kan bestämma över kvinnan. Han kan säga: Om du går till socialtjänsten eller polisen kommer jag att skicka hem dig, och dina föräldrar kommer att mörda dig! Vem vågar då gå till sociala myndigheter?

Det spelar egentligen ingen roll om vi har den här lagen och handlingsplanen eller inte, för det gäller inte den här gruppen av kvinnor. Därför är det viktigt att se till att omprövningen av tiden ändras eller att man på något annat sätt försäkrar sig om att de här kvinnorna får skydd i detta samhälle. Information ska gå ut, och när kvinnorna kommer till detta land ska de känna till sina rättigheter och möjligheter. Det gäller också deras barn, för det handlar om ganska många barn. Bara den här undersökningen påvisar att det är fler än 200 barn som står helt utan skydd i detta land. Då gäller inte allas lika värde inför lagen.

Därför är det bra och glädjande för mig att vi i alla fall är överens om att det här är ett problem. Men vi har säkerligen olika tillvägagångssätt för att lösa problematiken.

Anf. 100 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag är inte säker på att vi har så olika ingångsvärden eller tillvägagångssätt när det gäller att möta problemet – i varje fall inte om vi står på gemensam grund när det handlar om att polis och sociala myndigheter ska utgöra det första skyddsnätet i sammanhanget. Jag kan inte tolka debatten på annat sätt än att vi har samma uppfattningar.

Eftersom Amineh Kakabaveh återvänder till detta med tillämpningen av regler vill jag bara avslutningsvis redogöra lite för den statistik som faktiskt finns på bordet. Den här regeln har tidigare varit föremål för utvärdering. På regeringens uppdrag redogjorde Migrationsverket i juli 2003 för praxis beträffande den aktuella bestämmelsen. Det var den dåvarande regeringen. Nu har man ett nytt utvärderingsuppdrag.

Av redogörelsen framgår att Migrationsverket under den aktuella tidsperioden, juli 2000 till juli 2003, behandlade totalt ca 40 000 ärenden om förlängning av uppehållstillstånd på grund av anknytning. Andelen bifall uppgick till ungefär 99 procent. Vanligtvis återopade man flera grunder för fortsatt tillstånd. Migrationsverket kunde inte vid tillfället närmare ange i vilken utsträckning våld och andra kränkningar påverkade utgången av ärendena, och det kanske inte är så konstigt med tanke på vad jag sade tidigare om mörkertal och problem med att få människor att anmäla misshandellanden. Migrationsverket uppskattade dock att 60–70 – stycketal, och alltså inte procent – av de totalt 39 600 beviljade tillstånden resulterade i förlängt uppehållstillstånd på grund av skyddsbestäm-

Prot. 2009/10:9

1 oktober

Svar på
interpellationer

melser. Det ger i mina ögon en viss uppfattning om problemets omfattning och om Migrationsverkets sätt att försöka lösa problemet när det gäller tillämpningen av tvåårsregeln.

Som jag sade tidigare tycker jag att det är angeläget och viktigt att föra den här politiska debatten. Jag är glad att vi har fått tillfälle att göra det. Det finns säkert anledning att komma tillbaka till de här frågorna när vi vet mer om vad Migrationsverket faktiskt har presenterat i sin statistik.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2009/10:11 om urvalsregler för antagning till högskoleutbildning

Anf. 101 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Lage Rahm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att komma till rätta med den särbehandling av sökande med äldre betyg som de nya bestämmelserna om urval till högskoleutbildning enligt Lage Rahm innebär.

Val av urvalsregler handlar i grunden om att välja vilka som ska antas till högskoleutbildning. En oundviklig konsekvens av detta är att man samtidigt i praktiken bestämmer vilka som inte ska antas.

Regeringen vill med de nya bestämmelserna sända tydliga signaler till elever i gymnasieskolan om att fördjupning lönar sig. Syftet är alltså att få eleverna att välja kurser som har betydelse för deras fortsatta utbildning. Jag är övertygad om att de nya bestämmelserna kommer att bidra till att höja kvaliteten i högskoleutbildningen – något som på sikt kommer att stärka Sveriges konkurrenskraft.

Bestämmelserna innebär att de elever som har valt att fördjupa sig i engelska, moderna språk, matematik eller kurser som är relevanta för den sökta utbildningen ska kunna tillgodogöra sig så kallade meritpoäng när de söker till högskolan. Möjligheten att tillgodoräkna sig meritpoäng omfattar både elever som har påbörjat sin gymnasieutbildning efter det att riksdagen fattade beslut om meritkurser och personer som redan har slutfört sina gymnasiestudier. Den enda inskränkningen är att studierna ska ha skett i enlighet med de kursplaner som infördes i gymnasieskolan hösten 2000 och i gymnasial vuxenutbildning den 1 juli 2001. Sökande som har påbörjat sin gymnasieutbildning i enlighet med de nu gällande kursplanerna kan, beroende på deras val av kurser, höja sitt jämförelsetal med upp till 2,5 poäng till maximalt 22,5.

Sökande som har slutfört gymnasieskolan i enlighet med tidigare kursplaner kommer, precis som Lage Rahm påpekar, inte att få tillgodoräkna sig meritpoäng från och med antagningen till höstterminen 2010. Anledningen är att dessa sökande inte har läst samma kurser med samma krav eller inte har haft samma valmöjligheter som i det nuvarande systemet. Det kunskapsinnehåll som ett betyg står för är alltså inte nödvändigtvis jämförbart mellan olika kursplanesystem.

Jag bedömer att de nya bestämmelserna inte innebär några avgörande hinder för äldre sökande. Riktigt hård konkurrens är det endast till några få utbildningar, och till dem blir det visserligen svårare för äldre sökande att antas på grundval av betyg. Jag vill dock betona att minst en tredjedel

av platserna alltså ska fördelas på grundval av resultatet på högskoleprovet – resultat som enligt entydiga studier av provet förbättras ju äldre provtagaren är. Därutöver har universitet och högskolor möjlighet att själva bestämma vilka urvalsgrunder som ska användas för högst en tredjedel av platserna. Det är ett utrymme som kan användas för att premiera exempelvis relevant arbetslivserfarenhet.

Prot. 2009/10:9
1 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 102 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet Tobias Krantz! Jag är glad att ha fått svaret och att statsrådet kommer hit och presenterar det. Det är också bra för tydligheten att vi tydligen är överens om att systemet innebär en särbehandling av äldre medborgare i Sverige och då en negativ särbehandling.

Det har här redogjorts för att det kan vara så att de olika kursplanessystemen inte nödvändigtvis är jämförbara. Man kan då fråga sig varför inte det som är jämförbart skulle kunna jämföras.

Det är fullt möjligt att elever även innan de tidsgränser som angetts har läst det innehåll och gjort den fördjupning som skulle krävas för meritpoängen. Men de får trots att de har den kunskapen inte tillgodoräkna sig detta. Det är värt att notera att detta gäller för dem som gick ut år 2003 och senare. De omfattas i normalfallet av systemet om det inte är så, vilket tyvärr händer alltför många, att de har gått ett fjärde år. Då gäller det dem som gått ut 2004 och senare.

Det är också värt att notera något annat, och detta är desto värre, såvitt jag förstått, vilket tyvärr inte framgår av interpellationssvaret. När det gäller meritpoängen och möjligheten att tillgodoräkna sig dem när man har slutbetyg från svensk gymnasial vuxenutbildning gäller det bara utifrån förutsättningen att samtliga kurser i slutbetyget är från den nya kursplanen.

Det kan vara så att elever har läst en fördjupning i det nya kursplanessystemet men har kvar andra kurser från det äldre systemet och då ändå inte har möjlighet att tillgodogöra sig det trots att de har läst samma kurs eller i varje fall enligt samma kursplan. Man kan fråga sig varför den här särbehandlingen görs.

Vi har här fått svaret att Tobias Krantz inte bedömer att det innebär några avgörande hinder för äldre sökanden. Om det inte skulle innebära några avgörande hinder för äldre sökanden betyder det i praktiken att det inte skulle ha någon effekt.

Antingen har det en effekt, eller så har det inte en effekt. Har det inte en effekt kan man fråga sig varför man instiftat det. Har det en effekt kan man inte sedan komma och säga: Det har nog inte så stor effekt, men det finns andra sätt.

Det är uppenbart att det finns andra sätt att komma in på högskolan. Det är också uppenbart att olika sätt är olika lätt för olika individer. Det är inte nödvändigtvis så att alla äldre sökanden är bättre på att göra högskoleprovet.

Anf. 103 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Det är viktigt när vi för den här diskussionen att fundera över vad som är bakgrunden till hela reformen som regeringen lagt fram på riksdagens bord och som godkänts av riksdagen.

Bakgrunden är att vi under en lång följd av år har sett en mycket kraftig tendens att allt färre elever i den svenska gymnasieskolan läser moderna språk och matematik. Det har vi sett under ett antal år.

Från 2001 till 2005 sjönk antalet elever i den svenska gymnasieskolan som läste moderna språk från 32 procent till 16 procent. När det gäller matematik E sjönk andelen elever från 1999 till 2005 från 19 procent till 11 procent.

Jag menar att detta inte är något annat än en katastrof i en tid när vi ser allt starkare internationalisering och globalisering och en alltmer hårdnande konkurrens i det globala kunskapssamhället.

Att vi får allt färre elever som läser både moderna språk och avancerade kurser i matematik är katastrofalt. Vi riskerar att hamna i en situation där dagens ungdomsgeneration har sämre språkkunskaper än sin föräldrageneration.

Är det verkligen rimligt och acceptabelt när vi lever i ett kunskapsamhälle? Regeringens svar på den frågan är: Nej, det inte är acceptabelt. Vi måste se till vi uppmuntrar elever på gymnasieskolan att i större utsträckning läsa moderna språk och avancerade kurser matematik.

När detta behandlades av riksdagen röstade Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna unisont nej till det reformförslag som regeringen lade fram. Varken Miljöpartiet, Vänsterpartiet eller Socialdemokraterna ville ha en reform där man uppmuntrade elever att läsa avancerade fördjupningskurser i moderna språk och matematik. Det är viktigt att ha den bakgrunden klar för sig.

Vad har då den reform som regeringen genomfört lett till? Har det lett till några påtagliga förändringar när det gäller elevernas val när det gäller moderna språk och matematik framför allt på gymnasieskolan? Det finns mycket som tyder på att det redan har gett tydliga effekter.

Dagens Nyheter skrev om det den 25 augusti förra året. Man gjorde intervjuer med rektorer på ett antal skolor i Stockholmsområdet. Man intervjuade bland annat rektorn på Norra Real Per Engback, som sade så här: "Vi ser en påtaglig uppgång, framför allt när det gäller de högre stegen i spanska, franska och tyska."

Per Engback säger också, tillsammans med de andra rektorerna Dagens Nyheter hade talat med, att ökningen hänger samman med de nya antagningsreglerna till högskolan som nu träder i kraft 2010.

Rektorn på Kungsholmens gymnasium, Per Lyth, säger: "Det är fascinerande att se vilken genomslagskraft det har fått. Förut nöjde sig många att läsa språk på nybörjarnivå men nu väljer allt fler elever att fördjupa sina kunskaper."

Det är precis den effekten som vi har velat nå. Fler elever läser nu fördjupningskurser i matematik och moderna språk på gymnasiet. Hela den utvecklingen har Miljöpartiet aktivt försökt att rösta emot.

Det är detta som är den intressanta frågan. Är man intresserad av att se till att få fler studenter och elever på gymnasiet att läsa moderna språk och avancerade kurser i matematik eller är man det inte?

Det är alltid så med nya antagningsregler att man ställs inför frågan: Vilka ska omfattas, och hur ska övergångsbestämmelserna se ut? Vi menar att det är rimligt att samma regler gäller för dem som följer samma kursplan, och det är den kursplan som gäller för de elever som nu finns i gymnasieskolan.

Det är relativt få elever som i praktiken påverkas. Det är ett antal elever på läkarutbildningen, psykologutbildningen och ett antal väldigt populära utbildningar. För de allra flesta spelar detta i praktiken ingen roll. Dessutom är det så, precis som jag sade i interpellationssvaret, att högskoleprovet finns, och där gör äldre personer bättre ifrån sig.

Den avgörande frågan är: Vill vi ha en satsning för ökade kunskaper i språk och matematik i gymnasiet eller vill vi det inte? Vi i regeringen vill det.

Anf. 104 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Det var klargörande att få ytterligare ett svar här. Men jag upplevde att Tobias Krantz tyvärr valde att inte svara på mina frågor. I stället gick han in på att vi i Miljöpartiet hade röstat emot reformen.

Nu handlade interpellationen inte om huruvida det ursprungligen var ett bra förslag eller inte. Den handlade om vad Tobias Krantz avsåg att göra när det gäller äldre elevers möjlighet att tillgodoräkna sig denna meritpoäng. Där fick vi tyvärr inte så mycket svar.

Jag kan ändå kort svara på det som Tobias Krantz sade. Vi upplever självklart att det är bra om fler läser moderna språk och matematik. Det är givetvis väldigt bra. Men det finns andra sätt att göra det bättre på.

Det har visats att betyg har en ganska dålig effekt som incitament för detta. Anledningen till att människor tidigare i viss utsträckning har låtit bli att läsa ämnena är att det varit svårt att få bra betyg. Då har de inte läst det ämnet trots att de ökat sina kunskaper. Det problemet kvarstår fortfarande. Det finns en massa sådana problem.

Men nu är det inte heller betygssystemet som vi diskuterar utan faktiskt frågan varför det ska vara sämre för äldre elever. Jag är fullt medveten om att man behöver övergångsbestämmelser. Så är det vid övergångar mellan alla system. Men man kan fråga sig varför de som läste med det ännu äldre systemet där man fick sifferbetyg upp till fem inte när man tillgodoräknade sig det hamnade på en lägre nivå där max kanske var 17 i det nya betygssystemet. Varför kunde de komma högre och jämföras på ett sådant sätt eller ha speciella kvoter? Och varför har man speciella kvoter för elever från folkhögskolekurser och så vidare? Frågan kvarstår varför man ska missgynna just den här gruppen vid antagningen.

Jag vill också passa på att fråga Tobias Krantz en sak när han nu har nämnt att det finns utrymme för högskolorna att själva på en tredjedel av platserna använda sig av andra urvalsgrunder som till exempel relevant arbetslivserfarenhet. Då vill jag fråga Tobias Krantz: I hur stor utsträckning används just detta? Känner Tobias Krantz till något exempel när man på en populär utbildning har använt sig av det här? Är det någonting som man tillämpar, och i hur stor utsträckning använder man sig av högskoleprov på den här ytterligare tredjedelen platser?

Min erfarenhet är att det mestadels handlar om betyg på den tredjedel som högskolorna själva får bestämma över, och då kommer det att omfattas av det här systemet också.

Men själva huvudfrågan kvarstår fortfarande. Vi är överens om att det här är särbehandlande för äldre, och det handlar inte bara om dem som har riktigt gamla gymnasiebetyg, utan de som har någon enskild kurs från komvux i det äldre systemet och har gått ut med ett slutbetyg från komvux ganska nyligen hamnar, om jag har förstått det hela rätt, även i

det här systemet. Det är alltså väldigt många som riskerar att hamna i det här och som riskerar att bli särbehandlade.

Då frågar man sig varför, för det hade inte behövt vara så. Man hade kunnat se över och försöka få vettiga övergångsbestämmelser där man också kunde räkna på de erfarenheter och den kunskap som äldre elever har tillgodogjort sig. Som Tobias Krantz säger är det inte så väldigt många utbildningar det handlar om, utan det borde vara görligt om man hade varit intresserad av det. Men i stället verkar det som att man är intresserad av att särbehandla.

Anf. 105 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att man också diskuterar bakgrunden till varför den här reformen genomförs. Anledningen till att vi genomför detta är att vi har sett en mycket oroande utveckling under en lång följd av år där antalet elever som läser moderna språk har sjunkit kraftigt och där antalet elever som läser fördjupningskurser i matematik också har sjunkit mycket kraftigt. Vi kan inte bortse från själva bakgrunden till den reform som vi faktiskt diskuterar. Det måste få diskuteras, och det är det som är grunden för regeringens politik.

Sedan säger Lage Rahm att det här med betyg inte spelar så stor roll. Uppenbarligen delar inte rektorer i Stockholmsområdet Lage Rahms uppfattning, därför att där har man redan sett en mycket tydlig uppgång när det gäller antalet studerande som nu läser fördjupningskurser i matematik och som läser moderna språk. Fakta talar alltså emot den uppfattning som Lage Rahm här torgför. Det är viktigt att ha bakgrunden klar för sig, och jag konstaterar att Miljöpartiet säger med vackra ord att man skulle göra på något annat sätt men inte kan precisera något alternativ för hur det här skulle gå till. Det är möjligt att Miljöpartiet skulle vilja till-sätta en utredning och titta längre fram på vad man i så fall skulle göra, men vår poäng, vår uppgift som ansvarstagande politiker och förtroende-valda, är att agera när vi ser en utveckling som är mycket oroväckande.

Jag tycker att det är mycket oroväckande att vi ser kanske en halve-ring av antalet språkstudenter på gymnasiet och att vi riskerar att hamna i en situation där dagens ungdomsgeneration har mindre språkkunskaper än sina föräldrar. Är det verkligen rimligt att vi har en sådan situation att dagens ungdomsgeneration är sämre på språk än sina föräldrar när vi lever i en alltmer globaliserad värld? Nu ser vi dessutom att den här re-formen har gett mycket tydliga resultat. Allt fler läser avancerade kurser i matematik, och allt fler ungdomar läser också moderna språk på gymna-siet. Den här reformen har varit en stor succé, skulle jag vilja säga.

Jag tror att oavsett hur många gånger jag upprepar svaret kommer Lage Rahm att säga att jag inte har svarat på frågan, vilket kanske tillhör debattens natur. Men jag har gett ett svar på varför vi har valt att göra den avgränsning som vi har gjort. Jag tycker att det är rimligt att de ele-ver som omfattas av samma kursplanesystem ska behandlas enligt precis samma regler. Det är precis det som vi gör här.

Man hade naturligtvis kunnat tänka sig andra avgränsningar i stället, men också Lage Rahm erkänner ju att det behövs övergångsbestämme-lser, för någonstans måste det sättas en gräns. Frågan är varför någon annan gräns skulle vara mer rimlig än just den gräns som regeringen har slagit fast.

Återigen, jag tycker att det är viktigt att man funderar igenom hur stort och omfattande det här så kallade problemet egentligen är. I praktiken uppstår det här problemet enbart på ett antal mycket populära utbildningar som till exempel läkar-, psykolog- och veterinärutbildningarna. Jag vill inte förringa det problemet, men det är viktigt att vi kommer ihåg att på de allra flesta utbildningar i den svenska högskolan spelar det här i praktiken ingen roll när det gäller förhållandet mellan äldre och yngre elever. Det spelar roll när det gäller motivationen på gymnasiet, men det spelar i praktiken ingen roll när det gäller antagningen till högskolan i förhållandet mellan äldre och yngre elever.

Jag har redogjort för vilka bevekelsegrunder som regeringen har haft. Intressant skulle vara att höra vad Lage Rahm ser för alternativ gränsdragning som skulle vara mer rättvis och som helt undviker problemet med att man när man inför nya antagningsregler måste ha övergångsbestämmelser, för någonstans måste det sättas en gräns.

När det gäller frågan om högskolornas möjlighet att anta studenter tror vi mycket på den akademiska friheten och autonomin för universitet och högskolor. De ska ha möjlighet att också fatta sina egna beslut om vilka som ska antas, och allt ska inte detaljregleras uppifrån.

Vi överlämnar med varm hand till de högre lärosätena att själva fatta beslut när det gäller en tredjedel av platserna. De får själva göra bedömningen av vilka urvals- och antagningskriterier som är rimliga.

Anf. 106 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Det Tobias Krantz framför kanske låter bra, men det bör synas i sömmarna. När det gäller det sista vill jag säga att det självklart är så att högskolornas autonomi ska värnas. Problemet är bara att det inte finns så många bra och effektiva sätt för högskolorna att använda det här tredjedelskriteriet. Det är en annan debatt, men jag ska bara kort säga att det har förekommit fall där man har velat använda sig av dem och blivit stämd i domstol och fått backning. Det är man ju inte så sugen på, och om man använder sig av de traditionella medlen vet man att man slipper det. Det är någonting som jag tycker att högskoleministern borde ta tag i. Men det är en helt annan debatt.

När det gäller vad jag anser att det skulle vara rimligt att ha som övergångsbestämmelser menar jag att det vore rimligt att de som särskilt ansöker om det borde få möjlighet att få sina kurser som de har läst i det gamla systemet granskade för att se om de motsvarar den kunskap som krävs för att få meritpoäng i det nya systemet. Det tycker jag inte alls är för mycket begärt, och jag förstår inte varför man inte kan tänka sig att införa något sådant.

Till sist ska jag säga någonting om betyg. Jag beklagar om jag var så otydlig att Tobias Krantz missförstod mig. Jag menar inte alls att betyg inte har någon effekt. Jag menar att betyg inte alltid har den effekt som man avser att de ska ha. En av de grejerna är att det i vissa fall har varit svårare att få höga betyg i fördjupningskurser i till exempel matematik eller moderna språk, och då har folk valt bort dem. Hade man haft system där de betygen inte hade varit lika nödvändiga för människor hade man i större utsträckning kanske inte valt bort dem.

Det här handlar också ytterst om kvaliteten på undervisningen och på vilket sätt man jobbar med det. Jag tycker att det rimliga är att man motiveras utifrån att man ska lära sig saker och inte för att man får betyg på det. Men det är en annan diskussion, som sagt.

Anf. 107 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag tackar för en intressant och en enligt min uppfattning också mycket klargörande debatt. Det handlar om frågan om de exakta antagningsreglerna och vilka bestämmelser som i så fall ska gälla. Vi övervägde ett antal olika alternativ när vi funderade över antagningsbestämmelserna och tycker att det är fullt rimligt att elever som har gått enligt samma kursplan behandlas på samma sätt. Det är inte så att betyg och meriter är helt jämförbara mellan olika kursplanesystem, och därför är det rimligt att de elever som tillhör samma kursplanesystem ska behandlas på samma sätt. Det är fullt rimligt.

Sedan är det viktigt att komma ihåg vad som är bakgrunden till den här reformen och den kan vi inte springa förbi. Under en följd av år har vi sett att antalet elever i den svenska gymnasieskolan som läser avancerade kurser i matematik och som läser avancerade kurser i moderna språk har sjunkit *mycket* kraftigt. Då menar jag att ansvarsfulla politiker som ser den globala värld vi lever i, som ser det globala kunskapssamhälle som vi lever i, där man inser att kunskaper i moderna språk och avancerade kunskaper i matematik är viktiga, måste agera. Man kan inte bara låta händelseutvecklingen springa förbi och löpa amok.

Det hade ju varit resultatet om Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna hade vunnit den här voteringen för ett par år sedan. Det hade inneburit att vi hade riskerat att inte få den positiva utveckling som vi nu har sett där fler elever tack vare den här reformen läser avancerade kurser i matematik och där fler studenter läser avancerade kurser i moderna språk. Det är ju det som är sanningen.

Jag tycker att Miljöpartiet får ta ett stort ansvar på sina axlar om det är så att man försöker bekämpa olika sätt att stimulera elever att läsa avancerade kurser i matematik eller läsa mer moderna språk i gymnasiet. Vi behöver fler duktiga elever som kan moderna språk. Vi behöver fler elever som är duktiga i matematik i den värld vi nu lever i.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2009/10:12 till skatteutskottet
2009/10:22 till miljö- och jordbruksutskottet

Anmälades och bordlades

Propositioner

2009/10:14 Ändringar av stadgarna för Internationella valutafonden och Världsbanken

2009/10:19 Avtal om upplysningar i skatteärenden och partiella skatteavtal med Caymanöarna

2009/10:20 Transportstyrelsens verksamhet inom körkorts- och yrkestrafikområdet

2009/10:23 Övergångsbestämmelserna till polisdatalag

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:231 Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden m.m.

2009/10:N2 av Tomas Eneroth m.fl. (s, v, mp)

med anledning av skr. 2008/09:120 2009 års redogörelse för företag med statligt ägande

2009/10:N3 av Tomas Eneroth m.fl. (s, v, mp)

2009/10:N4 av Tomas Eneroth m.fl. (s, v)

2009/10:N5 av Per Bolund m.fl. (mp)

med anledning av skr. 2008/09:198 En jämställd arbetsmarknad — regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet

2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v)

2009/10:A2 av Berit Högman m.fl. (s)

2009/10:A3 av Ulf Holm m.fl. (mp)

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 1 oktober

2009/10:38 Nedläggningsshot mot F 17

av *Peter Jeppsson* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:39 Vård till papperslösa

av *Björn Lind* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:40 Regler för fiske inom EU

av *Hans Olsson* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:41 Försäkringskassans handläggningstider

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:42 Radonfrågan

av *Birgitta Eriksson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:43 Bomull, barnarbete och Uzbekistan

av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:44 Kullabergs naturreservat

av *Kent Härstedt* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 oktober.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 30 september

2009/10:12 Kostnaden för den nya influensan

av *Marie Nordén* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:14 Riskkapital för unga tillväxtbolag

av *Krister Örnfjäder* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:15 Piratkopiering av svenska företagsprodukter

av *Krister Örnfjäder* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:16 Ungdomars kunskaper om sina rättigheter på arbetsmarknaden

av *Désirée Liljevall* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:19 Jordbruksverkets prioritering mellan miljömål och utbetalningar

av *Tina Ehn* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:20 Hbt-personers utsatta position i Litauen

av *Ulf Holm* (mp)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2009/10:21 Militärt våld mot civila

av *Björn Lind* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:22 Björnar som hålls för gallutvinning

av *Helena Leander* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:28 Radiobunkern i Boden

av *Leif Pettersson* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:29 Småskalig energiproduktion

av *Leif Pettersson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:32 Migrationsverkets ansvar för vidarebosättning

av *Kalle Larsson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

Prot. 2009/10:9

1 oktober

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 13 oktober.

18 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl.

13.54 och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE HOLST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Meddelande om partiledardebatt.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Svar på interpellation 2009/10:1 om statens ansvar för malmfälten.....	2
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	2
Anf. 2 KARIN ÅSTRÖM (s)	3
Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	4
Anf. 4 KARIN ÅSTRÖM (s)	4
Anf. 5 PETER HULTQVIST (s).....	5
Anf. 6 KRISTINA ZAKRISSON (s)	6
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	7
Anf. 8 KARIN ÅSTRÖM (s)	8
Anf. 9 PETER HULTQVIST (s).....	8
Anf. 10 KRISTINA ZAKRISSON (s)	9
Anf. 11 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	9
6 § Svar på interpellation 2009/10:7 om försäljning av statliga bolag.....	10
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	10
Anf. 13 KRISTINA ZAKRISSON (s)	11
Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	11
Anf. 15 KRISTINA ZAKRISSON (s)	12
Anf. 16 PETER HULTQVIST (s).....	13
Anf. 17 BÖRJE VESTLUND (s)	13
Anf. 18 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	14
Anf. 19 KRISTINA ZAKRISSON (s)	15
Anf. 20 PETER HULTQVIST (s).....	15
Anf. 21 BÖRJE VESTLUND (s)	16
Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	17
7 § Svar på interpellation 2009/10:10 om regeringens ansvar för utvecklingen i Jämtlands län	17
Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	17
Anf. 24 BERIT ANDNOR (s).....	18
Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	19
Anf. 26 BERIT ANDNOR (s).....	20
Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (s)	21
Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	22
Anf. 29 BERIT ANDNOR (s).....	23
Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (s)	23
Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	24
8 § Svar på interpellation 2009/10:15 om utbyggnaden av bredband	25
Anf. 32 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	25
Anf. 33 PETER HULTQVIST (s).....	26

Anf. 34 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	27	Prot. 2009/10:9
Anf. 35 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	28	1 oktober
Anf. 36 PETER HULTQVIST (s)	28	
Anf. 37 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	29	
Anf. 38 BÖRJE VESTLUND (s)	30	
Anf. 39 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	31	
(forts. 10 §)	31	
Ajournering	32	
Återupptagna förhandlingar	32	
9 § Statsministerns frågestund	32	
Anf. 40 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	32	
<i>Effekten av skattesänkningar</i>	32	
Anf. 41 MONA SAHLIN (s).....	32	
Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	32	
Anf. 43 MONA SAHLIN (s).....	33	
Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	33	
<i>Stöd till kulturtidskrifter</i>	33	
Anf. 45 SIV HOLMA (v)	33	
Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	34	
Anf. 47 SIV HOLMA (v)	34	
Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	34	
<i>Uranbrytning i Sverige</i>	35	
Anf. 49 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	35	
Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	35	
Anf. 51 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	36	
Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	36	
Anf. 53 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	36	
Anf. 54 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	36	
Anf. 55 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	37	
<i>Arbetslinjen och jobbskatteavdraget</i>	37	
Anf. 56 ANNA TENJE (m).....	37	
Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	37	
<i>EU:s skogspolitik</i>	38	
Anf. 58 ANITA BRODÉN (fp)	38	
Anf. 59 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	38	
<i>Åtgärder mot ungdomsbrottslighet</i>	38	
Anf. 60 MIKAEL OSCARSSON (kd)	38	
Anf. 61 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	39	
<i>Bankernas bonusprogram</i>	39	
Anf. 62 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	39	
Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	39	
<i>Regeringens miljöpolitik</i>	40	
Anf. 64 PER BOLUND (mp)	40	
Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	40	
<i>Kulturstöd</i>	41	
Anf. 66 BERIT HÖGMAN (s)	41	
Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	41	
<i>Konkurrensutsatt fjärrvärme</i>	41	

Anf. 68 CURT LINDEROTH (m)	41
Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	42
<i>Skattesänkningarna</i>	42
Anf. 70 LARS JOHANSSON (s)	42
Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	42
<i>Skyddet av polishelikoptrarna</i>	43
Anf. 72 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s)	43
Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	43
<i>Skattesänkningarna och jobben</i>	43
Anf. 74 PETER HULTQVIST (s)	43
Anf. 75 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	44
<i>Regelkrånglet för företagen</i>	44
Anf. 76 BÖRJE VESTLUND (s)	44
Anf. 77 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	45
<i>Kommunalt veto mot uranbrytning</i>	45
Anf. 78 PER ÅSLING (c)	45
Anf. 79 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	45
<i>Utbyggnad av läkarutbildningen</i>	46
Anf. 80 LENNART SACRÉDEUS (kd)	46
Anf. 81 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	46
<i>Skattelättnad för pensionärer</i>	46
Anf. 82 INGE GARSTEDT (m)	46
Anf. 83 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	46
Anf. 84 FÖRSTE VICE TALMANNEN	47
10 § (forts. från 8 §) Svar på interpellation 2009/10:15 om	
utbyggnaden av bredband	47
Anf. 85 PETER HULTQVIST (s)	47
Anf. 86 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	47
11 § Svar på interpellation 2009/10:8 om införande av	
moratorium rörande hbt-flyktingar från Irak	48
Anf. 87 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	48
Anf. 88 BÖRJE VESTLUND (s)	49
Anf. 89 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	50
Anf. 90 BÖRJE VESTLUND (s)	51
Anf. 91 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	52
Anf. 92 BÖRJE VESTLUND (s)	53
Anf. 93 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	54
12 § Svar på interpellation 2009/10:9 om tvåårsregeln i	
utlänningslagen	54
Anf. 94 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	54
Anf. 95 AMINEH KAKABAVEH (v)	55
Anf. 96 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	56
Anf. 97 AMINEH KAKABAVEH (v)	57
Anf. 98 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	58
Anf. 99 AMINEH KAKABAVEH (v)	59
Anf. 100 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	59
13 § Svar på interpellation 2009/10:11 om urvalsregler för	
antagning till högskoleutbildning	60

Anf. 101 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	60	Prot. 2009/10:9
Anf. 102 LAGE RAHM (mp).....	61	1 oktober
Anf. 103 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	61	
Anf. 104 LAGE RAHM (mp).....	63	
Anf. 105 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	64	
Anf. 106 LAGE RAHM (mp).....	65	
Anf. 107 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	66	
14 § Hänvisning av ärenden till utskott	66	
15 § Bordläggning.....	67	
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	67	
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	68	
18 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.....	69	

